Leto XXIV., št. 126 — Poštnina plačana v gotovini — Postgebühr bar bezahlt — Ljubljana, sobota 3. junija 1944 — Preis — Cena 1.— L

JUTRO

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstvo: UPI S. A., MILANO

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije: Servizio Conti. Corr. Post. No 11-3118

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.

Uredništvo: Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo

Hervorragende Kampfmoral unserer Truppen

Grosse Heftigkeit der Angriffe in Italien — Der Feind zum Stehen gebracht — Stärkere Sowjetangriffe nördlich Jassy abgewehrt

Aus dem Führerhauptquartier, 2. Juni. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Bei den schweren Kämpfen in Italien, die sich gestern besonders im Raum von Velletri und Valmontone zu grösster Heftigkeit steigerten, bewährte sich die Kampfmoral unserer Truppen immer wieder gegen die zahlenmässige und materielle Überlegenheit des Feindes. So wurde dort auch gestern wieder der mit massierten Infanterie- und Panzerkräften und mit Unterstützung stärkster Luftstreitkräfte angreifende Feind zum Stehen gebracht. Ein inzwischen abgeriegelter Einbruch, den der Gegner nordöstlich Velletri erzielen konnte, kostete ihn schwerste blutige Verluste.

In diesem Frontabschnitt haben sich die 65. Infanterie-Division unter Generalleutnant Pfeiffer, die durch Teile der 4. Fallschirmjäger-Division verstärkte 3. Panzergrenadier-Division unter Generalmajor Hecker und eine aus Einheiten des Heeres und der Fallschirmtruppe zusammengesetzte Kampfgruppe unter Generalleutnant Greiner, hervorragend unterstützt durch Artillerie und durch Flakartillerie der Luftwaffe, besonders ausgezeichnet.

Nachtschlachtflugzeuge griffen feindliche Batterien und Kolonen im Raum von Artena sowie den Ort selbst mit Bomben und Bordwaffen an.

Am Nordhang der Lepiner-Berge setzten sich unsere Divisionen nach Abwehr zahlreicher feindlicher Angriffe aus das Nordufer des Sacco-Flusses ab. Im Raum von Sora wurden vor unseren neuen Stellungen alle Angriffe des Gegners abgeschlagen.

Leichte deutsche Seestreitkräfte versenkten vor Livorno ein britisches Schnellboot und beschädigten ein weiteres schwer. Vor der Dalmatinischen Küste versenkten sie 6 vollbesetzte Küstenmotorschiffe und 1 Tanker. Zahlreiche Gefangene wurden eingebracht.

An der Ostfront wehrten deutsche und rumänische Truppen nördlich Jassy stärkere Gegenangriffe der Sowjets ab und berenigten einige Einbruchsstellen. Starke deutsche und rumänische Kampf- und Schlachtfliegerverbände fügten hierbei dem Feind schwere Menschen- und Materialverluste zu.

An der übrigen Front kam es ausser örtlichen Gefechten im Karpathenvorland zu keinen Kampfhadlungen von Bedeutung.

In der vergangenen Nacht führten starke deutsche Kampffliegerverbände zusammengefasste Angriffe gegen die Bahnknotenpunkte Kasatin und Fastow.

Im Finnischen Meerbusen sank ein sowjetischer Bewacher nach Minentreffer.

Bei einem Angriff von 40 britischen Flugzeugen auf ein deutsches Geleit vor der westnorwegischen Küste wurden durch Sicherungsfahrzeuge und Bordflak von Handelsschiffen 11 Flugzeuge vernichtet, 2 weitere in Brand geschossen.

Nova bolgarska vlada

Sofija, 2. jun. Snoči je bilo objavljeno naslednje uradno poročilo: Ministrski predsednik Božilov je 1. junija regentom podal svojo ostavko. Za ministrskega predsednika je bil imenovan Ivan Bagrijanov. Nova bolgarska vlada je sestavljena takole: ministrski predsednik in začasni zunanji minister Ivan Bagrijanov, notranji minister prof. Aleksander Stanišev, prosvetni minister prof. Mihael Arnaudov, finančni minister Dimiter Bavov, pravosodni minister Rusev, vojni minister generalni poročnik Rusev, trgovinski minister Hristo Vasilev, železniški minister in začasni minister za javna dela Boris Kolčev, kmetijski minister prof. Dorče Kostov.

Islandija za svojo neodvisnost

Kodanj, 2. jun. Ljudsko glasovanje na Islandiji o ukinitvi zveznega razmerja z Dansko in o proglasitvi samostojne republike, ki se je vršilo od 20. do 23. maja, je dalo po vesteh iz Reykjavika naslednje rezultate: Za ukinitev zveznega razmerja z Dansko je glasovalo 70.536, proti pa le 535 volilcev; za proglasitev neodvisne republike 68.862, proti pa le 1064 volilcev. 1577 glasov je bilo neveljavnih.

Volilni rezultati na Irskem

Stockholm, 2. jun. Kakor javlja Reuter iz Dublina je dobila De Valerina stranka »Fianna Fail« pri volitvah 16 glasov absolutne večine. Dokončni rezultati so sledeči: Fianna Fail ima 76 poslancev, Fine Gael 28 zastopnikov, ostale štiri stranke pa 32 poslancev.

Izgon angleškega atašeja iz Portugalske

Stockholm, 2. jun. Portugalska vlada je sporočila v London, da je postal britanski tiskovni ataše Morel Stewart na Portugalskem nezaželjen. Stewarta so nato odpoklicali. O tem izgonu javljajo dodatno, da je Stewart izkoriščal svojo diplomatsko nedotakljivost za podpiranje na Portugalskem živečega španskega politika in nasprotnika »Falange« Gila Roblesa. Portugalska policija, ki je v Portanegru aretirala Stewarta in njegovo ženo, je našla v atašejevem avtomobilu mnogo dopisov, ki so jih poslali v Španiji živeči pristaši Gila Roblesa svojemu šefu v Lizbono. Vse kaže, da je Stewart opravljal redno kurirsko službo med Roblesom in njegovimi pristaši ter da je bil prenašalec dokumentov, ki so bili posredno naperjeni proti varnosti španske države.

Španski zunanji minister Jordana je opozoril portugalskega poslanika v Madridu na to dejstvo, nakar je portugalska policija izvršila preiskavo. Na podlagi njenih rezultatov je portugalska vlada izjavila, da je Stewart na Portugalskem persona ingrata, ker je s svojim delovanjem ogrožal odnošaje med Portugalsko in Španijo.

Težave angleškega kmetijstva

Stockholm, 2. jun. Londonska poročevalska služba javlja, da se je prebivalstvo tako maloštevilno odzvalo pozivu, naj se prostovoljno javi za poljedelska dela, da je za mesec junij na razpolago le 10% zahtevanih delovnih sil. Skupno so pozvali na delo 200.000 ljudi.

Nejasni ameriški načrti

Stockholm, 2. junija. Inicijativo ameriškega zunanjega ministra Hulla za ustanovitev svetovne organizacije »za zaščito miru« je londónski tisk sprejel s pozitivnimi komentarji. Na drugi strani pa javlja »Svenska Dagbladet«, da je opaziti tudi neko razočaranje, ker Hullova izjava ne vsebuje nikake jasnosti o metodah glede uresničenja te naloge. V Londonu so mislili vsled Churchillovih in Edenovih izvajanj, da so tozadevne priprave že mnogo bolj napredovale. V resnici pa je vse še izredno nejasno.

Zavezniška valutna konferenca v Belih gorah

Ženeva, 2. jun. »Manchester Guardian« javlja, da so bili v krogih britanskega in ameriškega tiska zelo presenečeni, ko je ameriška vlada sklenila, da se bo vršila tako zvana zavezniška valutna konferenca v Brettonwoodu (New Hamshire). To je eno najluksuznejših ameriških kopališč blizu kanadske meje v Belih gorah.

Za konferenco UNRRE so bili svojčas izbrani Hotsprings, ker so se hoteli izogniti tisku. Sedaj pa pravijo, da bo novinarjem dovoljen dostop v Brettonwood. Toda najbližji kraj je sto milj daleč od Brettonwooda in traja vožnja iz New Yorka do tja s posebnim vlakom vso noč. V Brettonwoodu samem pa je le en velik hotel, ki ima 400 sob in ki je bil popolnoma rezerviran za udeležence konference. Že v normalnih časih je bilo treba plačati v tem hotelu dnevno po 25 dolarjev za stanovanje in hrano. Zaradi teh omejenih stanovanjskih možnosti tisk o konferenci skorajda ne bo mogel ničesar poročati.

Po prevratu v Ekvadorju

Amsterdam, 2. jun. Po Reuterjevih vesteh so se razmere v Ekvadorju zopet normalizirale. Velasco Ibarra se je vrnil v deželo ter je napovedal volitve. Poleg tega je opozoril na pomen pokreta, ki se zavzema za demokratski režim. Po nepotrjenih vesteh se je Velasco Ibarra v svojem govoru oklical za predsednika republike.

Madrid, 2. junija. Po mnenju dopisnika španskega lista »Arriba« bo nova ekvadorska vlada v zunanjepolitičnem pogledu v polnem obsegu še naprej sodelovala z Angloameričani ter brezobzirno zatirala vsako fašistično udejstvovanje. Vsekakor je vprašanje, ali bo koalicija od komunistov pa do konservativcev, ki se je stvorila proti dosedanjemu predsedniku republike, pokazala isto enotnost tudi pri opravljanju vladnih poslov.

Zaplemba židovskega premoženja v Italiji

Rim, 2. jun. V pokrajinah Sondrio, Bergamo, Lucca, Forli, Cremona, Vicenza, Firence in Benetke je bilo zaplenjeno vse židovsko premoženje

Sijajna bojna morala nemških čet

Velika silovitost napadov v Italiji — Sovražnik je bil ustavljen — Zavrnitev močnejših sovjetskih napadov severno od Jasija

Führerjev glavni stan, 2. jun. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

V težkih bojih v Italiji, ki so postali včeraj izredno siloviti zlasti pri Velletriju in Valmontonu, je bojna morala naših čet vedno znova premagala številčno in materijalno sovražnikovo premoč. Tako je bil tamkaj tudi včeraj zaustavljen sovražnik, ki je napadal s strnjenimi pehotnimi in oklopniškimi silami in s podporo najmočnejših letalskih sil. Vdor, ki mu je uspel severnovzhodno od Velletrija in ki je bil medtem že zajezen, ga je stal najtežje krvne izgube.

V tem odseku so se posebno odlikovale 65. pehotna divizija pod vodstvom generalnega poročnika Pfeifferja, z deli 4. padalske divizije ojačena 3. divizija oklopniških grenadirjev pod poveljstvom generalnega majorja Heckerja ter iz edinic vojske in padalcev sestavljena bojna skupina pod vodstvom generalnega poročnika Greinerja, ki jih je sijajno podpiralo navadno in protiletalsko topništvo v sestavu letalstva.

Nočna bojna letala so z bombami in strojnicami napadla sovražnikove baterije in kolone na področju Artene in kraj sam.

Na severnem pobočju Lepinskih gora so se naše divizije, ki so odbile številne sovražnikove napade, odmaknile na severni breg reke Sacco. Pri Sori smo pred našimi novimi postojankami odbili vse nasprotnikove napade.

Nemške pomorske edinice so pred Livornom potopile britanski brzi čoln, enega pa poškodovale. Pred dalmatinsko obalo so potopile šest polno natovorjenih obalnih motornih ladij in eno petrolejsko ladjo. Prtvedle so mnogo ujetnikov.

Na vzhodnem bojišču so nemške in rumunske čete severno od Jasija odbile močnejše sovjetske protinapade in očistile nekaj vdorov. Močnejši nemški in rumunski oddelki bojnih letal so pri tem zadali sovražniku težke človeške in tvarne izgube.

Na ostalem bojišču razen krajevnih spopadov v karpatskem predgorju ni bilo nikakih pomembnejših bojev.

V pretekli noči so izvršili močni oddelki nemških bojnih letal osredotočene napade na železniški križišči Kasatin in Fastov.

V Finskem zalivu se je potopila neka sovjetska stražna ladja, ki je zadela na mino.

Pri napadu 40 britanskih letal na nemško ladijsko spremljavo pred zapadno norveško obalo so uničile zaščitne edinice skupno s protiletalskim topništvom na trgovskih ladjah 11 letal, dve pa so zažgale.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 2. junija. Finsko vojno poročilo objavlja:

Na Aunuški ožini smo na dveh mestih odbili napade sovražnikovih naskakovalnih čet. Z ostalih bojišč ni nikakih posebnih poročil.

K položaju na italijanskem bojišču

Berlin, 2. junija. Današnja »Deutsche Allgemeine Zeitung« kometira najnovejše dogodke na italijanskem bojišču. List pravi, da bitka južno od Rima vedno jasneje kaže sovražnikov namen, da bi si pridobil čim več koristi na obeh ločenih bojiščih, nemško vodstvo pa na podlagi tega jasno izvaja svoje posledice. Dočim se na zapadnem krilu z nettunskega predmostja razvitega bojišča ob južnem in južnovzhodnem bojišču Albanskih gora močne sile ameriške 5. armade generala Clarka že nekaj dni z relativno majhnimi uspehi mučijo, da bi si odprle pot v Rim, imajo v dolinah Lirija in Sacca ostale nemške čete očividno nalogo, da se »ubranijo obkoljevalnim nameram«, ki postajajo vedno bolj očitne. Sovražnikovega cilja ne označuje v toliko zaželeno približanje Rimu, kakor nič manjši načrt, da bi vdrl za hrbet nemškim divizijam, ki stoje globlje v južni Italiji. Zato je postalo za nemško vodstvo koristneje, da se je odpovedalo relativno ugodnim obrambnim postojankam na jugu operirajočih nemških oddelkov in tako preprečilo Angloameričanom večjo obkolitev ali uničenje nemških čet. Zato so ob robovih Albanskih gora v ogromnih množicah napadajoče čete ameriške 5. armade doživele posebno intenzivno obrambo, ši še vedno preprečuje sovražniku, da bi strnil zaželeni obroč. List nato dobesedno nadaljuje: »Vse poedinosti, ki jih zvemo z nasprotnikove strani o veliki bitki, pričajo, da zaenkrat tudi najobsežnejša nakopičenja in najskrbnejše priprave Angležev in Američano niso mogla izsiliti prodora in obkolitve tamkaj borečih se oddelkov. Očividno se vrše pokreti nemških čet iz južnih delov, predvsem iz Lirijeve doline, po načrtu, kljub ozkim in nevarnim cestam. Nemškim zaščitnicam je tudi tamkaj uspelo, da so preprečile naglo napredovanje nasprotnika, ki naj bi uresničilo njegove namene.

Angloameriške letalske izgube

Berlin, 2. jun. Letalstvo in vojna mornarica sta po uradnih podatkih v maju nad Nemčijo in nad ozemlji, ki jih ščiti nemška vojska, sestrelili 1839 letal. S tem je bilo daleč prekoračeno število 1392 sestrelitev, ki jih je bilo v aprilu. 1660 letal je sestrelilo letalstvo s svojimi lovskimi oddelki in s protiletalskim topništvom, ostale uspehe pa je dosegla mornarica.

Berlin, 2. jun. V mesecu maju so oddelki nemškega letalstva in vojne mornarice sestrelili nad Reichom, zapadnimi zasedenimi deželami, Balkanom in Sredozemljem skupno 1839 angloameriških letal, med njimi 1026 štirimotornih bombnikov. Angloameričani so torej izgubili 22 popolnih letalskih oddelkov z več ko 10.000 letalcev. Vsak dan njihove letalske ofenzive jih stane povprečno 59 letal.

Bombe na Rouen

Pariz, 2. jun. Na stanovanjska področja mesta Rouen so izvedli včeraj anglo-ameriški strahovalni letalci znova hud napad. Med prebivalstvom so nastale znatne izgube in po dosedanjih ugotovitvah je bilo tisoč mrtvih. Rušilne in zažigalne bombe so povzročile v središču mesta veliko razdejanje. Uničena je bila neka cerkev, neki star trg pa je ves v razvalinah. Časopis »Petit Parisiene« javlja, da so bombe zadele tudi knezoškofijsko palačo in katedralo.

Ameriška letala znova nad Švico

Bern, 2. jun. Uradno javljajo, da je včeraj zjutraj nekaj ameriških lovskih letal preletelo med Le Noirmontom (Bernski Jura) in Satignyjem (Ženeva) švicarsko ozemeljno področje. V nekaj okrajih zapadne Švice je bilo prebivalstvo alarmirano.

Neuspel napad na Jadranu

Berlin, 2. junija. Na Jadranu so skušali trije britanski brzi čolni 30. maja blizu Pelješca napasti neko majhno nemško spremljavo. Poizkus se je izjalovil zaradi uspešne nemške obrambe, ki so jo kasneje podprle še nemške baterije s kopnega. Sovražnikovi čolnj so se morali umakniti.

Japonsko prodiranje v Honanu

Glavno mesto pokrajine ogroženo — Čungking zahteva nujno pomoč od Angloameričanov

Šanghaj, 1. junija. Zastopnik agencije »United Press« poroča iz Čungkinga, da se japonsko prodiranje proti Čangčiju, glavnem mestu pokrajine Honan nadaljuje z nezmanjšano naglico. Civilno prebivalstvo je bilo že evakuirano iz mesta. Zadnja poročila, ki so prispela v Čungking potrjujejo, da so japonske čete dosegle južni breg reke Milo, 50 km severno od Čangčeja.

Drugi japonski oddelki so prodrli preko Tungčenga proti jugu. Dve japonski koloni prodirata ob južnem bregu Tungtinškega jezera, da bi vzpostavili zvezo z japonskimi četami, ki stoje na južnem bregu reke Milo. Tretja japonska kolona, ki prodira proti severni obali Tungtinškega jezera, odriva čungkinške čete v gorovje. Vojaški krogi v Čungkingu naglašajo, da pomaga japonskim četam njihovo letalstvo s svojimi neprestanimi napadi. V pokrajini Hupej so Japonci po »Associated Pressu« zasedli strateško važno mesto Kungan.

Šanghaj, 1. junija. »Vojaški položaj čungkinške Kitajske je zelo resen.« Tako je izjavil po vesti »Associated Pressa« iz Čungkinga tamkajšnji vladni zatopnik v svojem komentarju o novi japonski ofenzivi v pokrajini Honan. Potrdil je, da je Čangče ogrožen ter da evakuirajo iz nje civilno prebivalstvo. Angloameričane je pozval, naj Kitajcem takoj priskočijo na pomoč.

Bombe na kitajski letališči

Tokio, 1. junija. Japonski glavni stan je objavil, da so japonske letalske sile na kitajskem bojišču dne 29. in 30. maja hudo bombardirale sovražnikovi letališči v Hengejangu in Liangšanu. Pri tem je bilo preko 20 velikih in 42 malih letal poškodovanih ali zažganih. Z obeh napadov so se vrnila vsa japonska letala v svoja oporišča.

Razdejano čungkinško letališče

Šanghaj, 2. jun. Po vesti Central Pressa je močna japonska letalska formacija napadla čungkinško letalsko oporišče v Hengijangu v pokrajini Honan. Več bomb je hudo razdejalo letališče.

Velike zavezniške izgube na Biaku

Tokio, 1. jun. Vesti japonskega glavnega stana o zavezniškem izkrcanju na otoku Biaku v Schoutenovi skupini pričajo, da se je težišče sovražnikovih operacij premaknilo na ozemlje Nove Gvineje. Po prejšnjih izkrcanjih pri Eitapi in na Novi Holandiji je napravil sovražnik sedaj nadalnji korak proti zapadu ter se skuša utaboriti na 220 km oddaljenem otoku Biaku. Pri tem je naletel na odločen odpor japonskih sil, ki so izkrcanim četam v jakosti divizije zadale najtežje izgube. Poleg tega je bilo potopljenih 9 vojnih ladij ter hudo poškodovanih nadaljnjih 6 ladij. V nasprotnem taboru izjavljajo, da so bili japonski protinapadi najtežji v sedanji vojni.

Tukajšnji krogi poudarjajo, da je sovražniku sicer uspelo, da se je izkrcal pri Eitapi in Novi Holandiji ter sedaj tudi na Biaku. Toda neprestani japonski napadi so povzročili, da se je izjalovil njegov načrt glede zasedbe zapadne Nove Gvineje ter da z razmeroma majhnega predmostja ne more v notranjost.

Okrog Rooseveltove ponovne izvolitve

Stockholm, 1. jun. V Teksasu, največji zvezni državi Zedinjenih držav je prišlo v organizaciji demokratske stranke do resnega razkola. Večina demokratov nasprotuje Rooseveltovi ponovni kandidaturi ter je zahtevala: 1. da se strankina manjšina, ki se je izrazila za Roosevelta, ne sme udeležiti strankinega zborovanja v letošnjem juliju, 2. da mora kandidat, kakor je bilo običajno do leta 1934., dobiti dve tretjini vseh glasov delegatov iz 48 držav ter da se šele tedaj lahko prizna za strankinega zastopnika v volilni borbi, 3. da se črnci ne smejo udeležiti demokratskih predvolitev in 4. da črnski otroci ne bodo smeli v šole za belce.

Z nobenim teh predlogov pa ne bodo prodrli, ker je Roosevelt, ki je bil že leta 1936. sklenil, da bo leta 1940. ponovno kandidiral, takrat izkoristil svoj močni položaj ter odpravil določilo o dvetretjinski večini. Njegovi pristaši v ostalih državah, ki bi radi ostali pri delu in v službah, se bodo pač čuvali, da bi izpremenili ta sklep ali pa izključili skupino Rooseveltovih pristašev iz Teksasa. V črnskem vprašanju je najvišje zvezno sodišče, ki ga sestavljajo Rooseveltovi ljudje, odločilo, da črncev ni mogoče izključiti od predvolitev. Pa naj se dogodki razvijajo, kakor že hočejo, značilno je le, da večina demokratskih organizacij Roosevelta popolnoma javno odklanja. To dejstvo vsekakor jasno kaže odpor proti njegovemu četrtemu predsednikovanju. Nedvomno tradicionalno demokratska država Teksasa novembra ne bo glasovala za republikanskega kandidata, a kljub temu bo dobil Roosevelt v Teksasu mnogo manj glasov kot sicer.

Roosevelt bo prvi ameriški cesar, je zapisal proti njemu usmerjeni časopis »New York Daily News«. Ta očitek bo v času volilne kampanje gotovo še večkrat slišati. Američani smatrajo, da je kljub vojni uradna doba več kot 12 let popolnoma nedemokratska in nevarna, ker se bo v 16 letih stalnega vladanja enega moža razvila v ameriški upravi organizacija, ki bo povzročila, da bodo vse volitve brez pomena.

Na drugi strani pa ni nikogar, ki bi ga mesto Roosevelta lahko izvolili. Deweyju očitajo mnogi Američani njegovo izredno majhno postavo. Poslanec Gore je nedavno dejal: »Sredi reke ni dobro menjati konja. Ako pa kdo to le stori, se naj ne vsede na ponija«. Za žene Deweyjeva postava očitno ni taka ovira kot za može. Veliki ženski list »Women Home Companion« objavlja v svoji aprilski številki rezultat vprašanj 2000 čitateljicam iz vseh slojev in pokrajin. Takrat Willkie še ni izstopil iz borbe in so republikanske žene takole izrazilse svoje simpatije: 28% je dobil Willkie, 28.1 odstotkov Dewey, 4.5% Bricker, ostanek pa je bil neodločen. Demokratske žene so se 40% odločile za Roosevelta, 5% jih je bilo za senatorja Byrda, ostanek je bil neodločen. 7% žena se je javno in odločno izreklo proti Rooseveltu. Teh rezultatov naravno ne gre posplošiti, vendar pa so zanimivi zaradi dejstva, ki ga časopis upravičeno poudarja, ker bodo namreč tokrat prvič v zgodovini Zedinjenih držav žene odločile o rezultatu volitev. Milijoni mož so na bojišču in jih bo večina izmed njih prav težko volila. Zaradi tega je zanimiva ugotovitev lista, da je 53% žena zahtevalo takega predsednika, ki se bo vrnil h konservativni politiki ter dežele ne bo obremenjeval z novimi reformami. Poleg teh žena moramo smatrati Irce in Poljake za dvomljive faktorje Rooseveltove skupine. Do sedaj je veljala delavska organizacija CIO kot strnjena organizacija Rooseveltovih pristašev, toda najnovejše stavke v Detroitu so pokazale, da vodstvo teh organizacij delavstva nima več trdno v rokah ter da ne more preprečiti »divjih stavk«.

Smrtna obsodba verižnika

Rim, 1. jun. Posebno sodišče je obsodilo na smrt predsednika farmacevtskega udruženja Alberta Coppolo, ker je prodal na črni borzi 3500 kg sladkorja, ki je bil določen za farmacevtske obrate. Sokrivci so bili obsojeni na zaporne kazni do 30 let robije.

Opij mesto viskija

Sofija, 2. jun. Kairski časopis »La Reforma« poroča, da je uporaba hašiša in opija v Egiptu zaradi pomanjkanje viskija močno narasla. Narkotična sredstva uporabljajo tudi pripadniki zavezniških čet.

„V mrtvaškem trikotu“

Doživljaji ameriškega terorističnega letalca nad Nemčijo

Ženeva, 2. jun. »Letel sem sam v mrtvaškem trikotu«, naslavlja angleški mesečnik »English Digest« v svojem junijskem zvezku poročilo nekega ameriškega letalca o njegovih doživljajih, ko se je nedavno v štirimotornem bombniku udeležil terorističnega napada na nemško ozemlje.

»Mrtvaški trikot«, pravi letalec uvodoma, je označba za nizko letečo vodilno skupino, ki jo običajno sestavljajo tri letala. Nemški lovci se skoraj vedno razvrste v tak »mrtvaški trikot«, skozi katerega mora vsaj enkrat leteti vsako ameriško letalo. Nato nadaljuje: »Preleteli smo nizozemsko obalo v veliki višini.« Lovci so pod nami, je zaklical mož v opazovalnem stolpu. Videl sem šest nemških lovcev, ki so leteli vzporedno z nami Končno se je njihovo vodilno letalo več milj pred nami okrenilo, priletelo nasproti ter nas obstreljevalo iz vseh cevi. Izgledalo je, kakor da je prižgano božično drevo. V enem izmed naših bombnikov je zaropotalo, a mi smo še imeli srečo. Vse se je odigralo hitreje, kakor je mogoče povedati z besedami. Prvemu nemškemu lovcu so takoj sledili ostali.«

»Ako letimo v strnjenih formacijah«, pripoveduje letalec dalje, »so krila naših letal večinoma le nekaj metrov narazen in vendar Nemcem uspe, da se prebijejo skozi to ožino ter nas obstreljujejo s svojimi topovi. Mi se jim niti ne skušamo izogniti, ker to nima nikakega smisla. K sreči ostali Nemci niso več ciljali na moje letalo. Letali na obeh straneh sta bili kmalu izločeni iz borbe. En bombnik je eksplodiral, ko je že izprožil kolesa za zasilni pristanek. Le nekaj članom posadke se je rešitev posrečila.«

»Tedaj so Nemci na naše veliko veselje napadli glavno formacijo. Uspelo nam je uiti, a mnogo naših tovarišev je polet stal življenje. Končno smo se prebili skozi lovski zaporni obroč. Pričelo nas je obstreljevati protiletalsko topništvo. Zagledali mo svoj cilj. Bil je majhen kot škatljica cigaret. »Bombe proč!« je javil strelec ter pristavil »potem pa kot blisk iz tega pekla.«

„Uprizorjena revolucija“

Površni opazovalci javnega dogajanja kaj radi razlagajo dogodke tako, da jih označujejo kot »neminovne«, kot »neizogibne«, češ da je po teh ali drugih pravilih, recimo dialektičnih, tak potek »nujen« — in s tem je za te vedeže že vse opravljeno, vse razloženo, vse razumljeno in vse — opravičeno. Neštetokrat slišimo znano frazo, da »mora vse na levo«, kar posebno radi ponavljajo tisti, ki so prej silili preveč na desno in zaradi tega menda ne vedo, da sta tako pot na desno kakor tudi pot na levo — poti v stran in da je edina pot, ki vodi do uspeha, pot naravnost naprej. Posebno je dobrodošla takim modrijanom razlaga dogodkov z **revolucijo.** Za njih je ta beseda vsemogočna, vse opravičujoča, vse osrečujoča.

Kdor vsaj malo globlje prodre v bistvo stvari, ve, da je revolucija na surovi sili zgrajeno stremljenje, da bi se izpremenilo obstoječe stanje. Iz tega izhaja, da pomeni vsaka revolucija nasilno izpremembo dejanskega stanja in da je njen uspeh — po metodi sami — odvisen od količine uporabljene sile, ne pa od upravičenosti cilja, za katerim stremi. Uporaba sile je namreč golo dejstvo, ki samo v sebi ne nosi nobenega moralnega poslanstva in torej ne more biti kot tako opravičeno. Kajti silo uporabljamo tudi v nenravne in škodljive namene. Iz tega nadalje izhaja **nujna posledica, da pomeni odobritev sile kot sredstva za urejevanje medčloveških odnosov tudi opravičilo za vsakogar, da se posluži istih sredstev v obrambi svojih interesov in svojih vzorov proti revoluciji.** Obvarovanje revolucije vsebuje torej pristanek na metode državljanske vojne, ki je seveda ni mogoče izvesti tako, da bi imela samo ena stranka vse orožje in monopol za vse borbene metode, marveč mora revolucionar računati s tem (in na to tudi pristati), da bo dobil, če ne uspe v prvem naletu, trd, če ne celo trši udarec nazaj v svoje lastno lice; zaradi tega se ne more pritožiti, kajti **odobritev revolucije pomeni pristanek na protirevolucijo.**

Iz tega sledi, da je vsaka revolucija kaj tvegano početje. Uspeh ji je zagotovljen samo takrat, če je že sam razvoj dovedel stanje tako daleč, da je zunanji akt revolucije samó razkritje dejanske slike samostojno dozorelega stanja. Takšna revolucija pomeni stopnjo v naravnem razvoju, ki je poseben samo v hitrejši zunanji izpremembi, ne pa v svojih osnovah. Zato so take revolucije v zgodovini kratke.

Primer **»uprizorjene revolucije«** doživljamo pri nas. Če bi bila naš socialni ustroj ali naše gospodarstvo res zrela za revolucijo, bi ne bilo treba celih treh let načrtnega napora, namreč sistematičnega ustvarjanja stanja, ki naj dovede narod v revolucijo: bede, nezadovoljstva, političnega banditstva, nravnega in nacionalnega nihilizma. Posebno značilno za nenaravno rast te revolucije je že večkrat pravilno osvetljeno dejstvo, da **revolucija pri nas sploh ni zrastla iz tistega sloja, ki bi moral biti po njeni lastni revolucionarni dogmatiki, marksistični doktrini, njen nosilec, namreč delavski proletarijat, marveč je skalila kominternska revolucija pri nas iz vrst brezposelne imovite meščanske inteligence, ki je nato v svoji prenapetosti in oblastiželjnosti, oprta na prav tako izrojene elemente iz drugih stanov, posebno** iz podeželskega, manj iz delavskega, začela svojo usodno igro. Ne samo to, tudi slabna kamuflaža, v katero se je morala odeti ta revolucija, dokazuje, da ni mogla iti odkrito svojo pot, ne morda zato, ker so bile dane sociološke in gospodarske predpostavke za njen izbruh, ali pa zato, ker bi taka ravna pot vodila prehitro do cilja, marveč samo in edino zato, ker bi bila, če bi nastopila z odkritim vizirjem, še hitreje spoznana in še prej premagana. Zato se je morala poslužiti videza »nacionalne« in »osvobodilne« krinke, ki ji je obetal po trenutnem položaju, da lahko še najhitreje dovede narod v tisto vrenje, v katerem bi bilo mogoče pripeljati revolucionarnega trojanskega konja v konservativno notranjost našega naroda.

Račun ni bil neinteligenten in priča o ostrem mišljenju; vendar je ta razumska spekulacija zgrešena, ker ni sociološko realna, niti politično dovolj oproščena revolucionarne dogmatike. Socialni in gospodarski sestav našega naroda nista bila pravilno spoznana in politično ocenjena, prav tako tudi ne njegove svojstvene reakcije na revolucionaren podvig. Nastopilo je za te dogmatske začetnike revolucije nepričakovano dejstvo, **da je zbudila revolucija še večjo protirevolucijo, da borba ni kratka in da revolucionarni zagon v prvi etapi ni bil zmagovit. S tem je revolucija izgubljena: obležala je pred utrjenimi položaji elementarnega odpora našega kmetskega ljudstva, združenega z zdravim meščanstvom in poštenim delovnim ljudstvom. Izpostavljena je neusmiljeni posledici, da njen napad omaga pred postojankami.** V taki borbi je na slabšem tisti, ki je napadel. V taki borbi padejo maske, se rodijo spoznanja tudi za najbolj zaletele in se sprožijo nagle in ostre odločitve tudi na strani, ki je bila v začetku v obrambi.

Politični vseznalci pri nas gledajo seveda na vse te pojave po pravilih dialektike omejencev, po zakonu dvojne neumnosti, namreč tako, da delijo vse, kar vidijo, preprosto in šolarsko v dve skupini: v dobro in slabo; v belo in črno; v napredek in reakcijo. Kar ne gre v prvi predalček, spada v drugi. Po tem šarlatanskem receptu opravijo tudi za polinteligente nedopustno potvarjanje socialnih in političnih zveznosti kaj enostavno: revolucija je »progres«, protirevolucija je »reakcija«. Seveda bi bilo zanimivo gledati zadrego ob vprašanju, v katero kategorijo bi uvrstili na pr. protirežimske elemente v Sovjetski Zvezi ali Francovo revolucijo. Pa pustimo ta oddaljena vprašanja in ostanimo doma! Vsak misleč človek **mora vedeti, da revolucionarna metoda ni monopol samo naprednih stremljenj, kajti nasilje lahko uporablja vsakdo, ne da bi s tem opravičil cilj, za katerega ga uporablja. Če torej uporablja kdo za dosego svojih ciljev silo, s tem še ni rečeno, da je napreden, in tisti, ki se mu upira, nazadnjak.** Taka je samo dialektika omejencev, teh nevarnih trobil v viharnih časih.

Končno je treba vedeti, da je **vsaka revolucija obrnjena zoper določenega nasprotnika.** In kako je to pri nas? Danes nihče ne more več dvomiti o tem, da je titovščina zgolj kominternska revolucija, torej izrazito gospodarsko- in socialnorevolucionaren pokret, naperjen zoper meščanstvo vseh vrst in zoper kmetsko ljudstvo. Zoper prvega kot nosilca edine imovine, ki bi jo mogli pri nas označiti kot »kapitalistično«, in zoper slednjega, ker je lastnik zemlje, ki spada po boljševiški teoriji in praksi v državno last, kmet pa v vrste izkoreninjenega, na uro in od kosa plačanega proletarca. In kaj vidimo? **Naša revolucija svoje protimeščanske in protikmetske smeri do zadnjega ni razkrila, marveč je ravno v vrstah obeh teh slojev nabrala znatne pomožne čete.** Kam pa je potem usmerila svojo taktično-operativno smer? Zoper navidezno izbrani cilj: zoper »okupatorja«, ki naj v pripravljeni fazi nadomesti domačega »kapitalista«, meščanske »izžemalce« delovnega ljudstva, bankirje, veletrgovce in podobne »pijavke«. Zakaj to? Ker gre samo za taktični manever, samo za fingiran napad, ki naj lastnim pomožnim četam zakrije pravo napadalno smer. **Ustvariti je treba revolucionarno psihozo obupa, pobesnelosti vseh zoper vse — in tega delirija ne bi bilo mogoče doseči, če bi ljudstvu predočili samo tistih par domačih petičnikov.**

Za vsakega Slovenca, ki ne tišči svoje glave v pesek ljubljanske oaze v puščavi izmučene slovenske zemlje, **ne more biti revolucija samo romantična, narod osrečujoča prireditev, o kateri sanjajo le tisti, ki je niso doživeli.** Zato bo odobril besede, ki jih je napisal že večkrat citirani švicarski sociolog Röpke: »Nasproti vsaki revolucijski romantiki moramo kar najostreje poudariti, da je vsaka resnična revolucija prava **nesreča,** katastrofalna kriza družbe, katere končni izid je vedno skrajno negotov in katere izrazito patološki značaj je viden že v njenih oblikah. Lahko je smrtna paraliza družbe, je anarhija, razkroj reda, razdejanje, praborba strasti in instinktov in nič ni za to bolj značilno kakor okolnost, da prinese, če se pravočasno ne zavre, na površje sodrgo in spravi ljudi začasno pod gospodstvo notoričnih nevropatov. Na tem res nihče ne more najti nič junaškega in prav nič romantike...«.

S.

Ukinitev prepovedi vožnje z biciklu

Sporazumno z Višjim SS in Policijskim vodjo v Ljubljani in na podlagi pooblastila, danega mi z naredbo Vrhovnega komisarja na operacijskem področju »Jadransko primorje«, odrejam:

Čl. 1. S 3. VI. 1944 se ukineta naredba visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino z dne 25. III. 1942 SL. l. št. 89-24 o ureditvi kolesarskega prometa in z dne 24. VI. l. 1942 »Sl. l.« št. 219-50 o prepovedi prometa s tricikli.

Čl. 2. Ta naredba stopa v veljavo z današnjim dnem.

Ljubljana, 2. junija 1944.

Prezident pokrajinske uprave
div. general **Rupnik** l. s.

*

Vsak vozač kolesa ali triciklja mora biti v posesti prometne knjižice, ki jo izda uprava policije v Ljubljani, odnosno sreska poglavarstva v pokrajini. Prometne knjižice morajo biti potrjene za tekoče leto in se dobe v Beethovnovi ulici št. 7 pri g. Nanutu.

Gospodarstvo

Bilanca Mestne hranilnice ljubljanske

Ljubljanska Mestna hranilnica je pravkar izdala računski zaključek za preteklo leto, iz katerega posnemamo naslednje podrobnosti.

Pri nespremenjenih lastnih sredstvih (rezervah) v višini 8.02 milijona lir so znašale ob koncu lanskega leta vloge 97.2 milijona lir (prejšnje leto 96.0). Od gornjega zneska vlog odpade na hranilne knjižice 87.7, na pupilne vloge po členu 9. uredbe 4.5 in na vloge v tekočem računu 5.0 milijona lir. Obveznosti nasproti drugim denarnim zavodom so se zmanjšale na 4.8 milijona lir (6.2), prav tako se je zmanjšal reeskont menic na 0.38 milijona lir (0.49). Aktivna stran bilance kaže povečano likvidnost zavoda, kajti gotovinska sredstva v blagajni in pri Poštni hranilnici so znašale ob koncu leta 5.6 milijona lir (1.7), naložbe pri drugih denarnih zavodih pa 2.9 milijona lir (3.0). Nadalje izkazuje bilanca skoro nespremenjeno postavko vrednostnih papirjev v višini 36.8 milijona lir, medtem ko so se občinska posojila nebistveno povečala na 26.8 milijona lir (26.1). Posojila v tekočem računu so znašala 4.2 milijona lir (4.9), hipotekarna posojila pa so se skrčila na 27.4 milijona lir (30.6). Zavodove nepremičnine so izkazane v višini 7.4 milijona lir (6.8). Vrednost pokojninskega sklada pa znaša na aktivni in pasivni strani 5.45 milijona lir (5.0).

Glede nazadovanja naložb v posojilih pri istočasnem povečanju likvidnosti so se v računu izgube in dobička zmanjšali dohodki od obresti na 3.72 milijona lir (4.48). Dohodki od uprave nepremičnin so se skrčili na 0.27 milijona lir (0.61), razni dohodki pa so narasli na 0.70 milijona lir (0.05). Na drugi strani računa so plačane obresti prav tako nekoliko nazadovale na 2.25 milijona lir (2.43), upravni stroški pa so se dvignili na 1.97 milijona lir (1.80). Odpisov lani ni bilo, izdatki za davke in takse pa so bili skoro nespremenjeni in so znašali 0.55 milijona lir. Bilanca izkazuje čisti dobiček 35.500 lir (466.500).

Organizacija mlekarstva v Srbiji

V kratkem bo v Beogradu pričela obratovati nova velemlekarna z dnevno kapaciteto 60.000 do 70.000 litrov mleka, ki pa zaenkrat ne bo v polnem obsegu obratovala, dokler se ne uredi dovoz mleka. To velemlekarno so na iniciativo nemške vojaške uprave pričeli graditi leta 1942. Strojne naprave za pasteriziranje, hlajenje, polnjenje steklenic in centrifuge je dobavila Nemčija. To bo prva velemlekarna na Balkanu. Skrbela bo predvsem za oskrbo Beograda s svežim mlekom, pozneje pa bo iz presežkov izdelovala tudi maslo in sir. V kratkem bodo tudi v Banatu zgrajene štiri velemlekarne, ki pa bodo izdelovale surovo maslo.

Vzporedno so bili izdani ukrepi za povečanje proizvodnje mleka v Srbiji, kar pa se bo dalo šele postopno doseči. V Banatu, kjer je okrog 110.000 glav goveje živine, od tega 50.000 krav, prevladuje simentalska pasma. Krave te pasme so dale leta 1941. povprečno 1100 litrov mleka, krave podolske pasme pa dajejo povprečno le 700 litrov in krave buš, ki so razširjene v Bosni in Srbiji, le 300 litrov. V nekaterih banatskih občinah je uspelo že povečati mlečnost krav od 1400 na 1700 do 1800 litrov, kar je ugodno vplivalo na oddajo mleka. Povečanje mlečnosti je bilo doseženo predvsem s pridelovanjem boljše krme. Zaradi znatno povečanje gojitve oljaric so na razpolago tudi mnogo večje količine oljnih pogač, ki so izvrstna krma.

V teku je obsežna akcija za zboljšanje pasme v Srbiji, kjer so uredili številne zbiralnice za mleko, medtem ko so doslej 70% mleka doma predelali v maslo in sir. Poleg omenjenih pet velemlekarn so bile zgrajene manjše mlekarne v Šabcu, Valjevu, Čačku in Zaječarju. Za te mlekarne potrebne stroje so dobavile nemške, nizozemske in luksemburške tvrdke. Nadalje so uredili 17 večjih postaj za posnemanje mleka in 84 postaj za zbiranje mleka.

GOSPODARSKE VESTI

= **Prijava gradbenega materiala.** Po čl. 6. naredbe vrhovnega komisarja o ureditvi gradbene delavnosti na operacijskem območju Jadransko primorje z dne 9. maja t. l. (Sl. l. št. 121/39) morajo imetniki gradiva ali pomožnega gradiva, gradbenih strojev in gradbenega orodja do 5. vsakega meseca prijaviti pokrajinski upravi svoje zaloge po vrsti, velikosti in kraju s stanjem ob koncu predhodnega meseca. Prijavi ni zavezano gradivo, določeno za gradnjo, ki je bila že dovoljena po tej naredbi. Prijave se vlagajo pri oddelku VIII., odseku za oskrbo, pokrajinske uprave na obrazcih, ki so tam na razpolago. V prijavah je ločeno navesti gradivo (opeka, cement, apno, gradbeni les, gradbene kovine, steklo, cementni in keramični izdelki itd.). Prijava se sme združiti z ono, ki je predpisana po uredbi o kontroli zaloge blaga z dne 14. junija 1940.

= **Izvoz vinskega žganja iz Srbije.** Na področju Srbije obsegajo vinogradi 62.000 hektarjev (od tega 11.000 v Banatu). Za pravilno vnovčenje sadja, vina in žganja je bila v septembru lanskega leta ustanovljena državna centrala, ki je sedaj pričela praktično poslovati. Te dni je nova centrala izdala predpise o vnovčenju vina in žganja iz leta 1943. Od lanskega vinskega pridelka se bo porabilo 50% za vinsko žganje, in sicer za nemško vojno in za izvoz v Nemčijo. Proizvajalec, ki odda polovico svojega vinskega pridelka ali ustrezajočo količino žganja, lahko drugo polovico proda na svobodnem trgu.

= **Promet na pariški podzemeljski železnici** je bil lani za 74% večji kakor v zadnjem letu pred vojno, to pa zaradi tega, ker je znatno omejen promet z avtomobili in avtobusi. Pariška podzemeljska železnica »Metro« je lani prepeljala 1320 milijonov potnikov nasproti 761 milijonom v letu 1939. Železniška družba »Metropolitain« je v preteklem letu zabeležila znaten čisti dobiček 49.1 milijona frankov nasproti 45.7 milijona frankov v prejšnjem letu.

NAROČITE SE NA ROMANE DK!

Kundmachungen der Ernährungsanstalt

Rückgabe von verfallenen Überführbewilligungen

Besitzer von Lebensmittelüberfuhrbewilligungen werden neuerlich aufmerksam gemacht, diese nach der Verfallfrist sofort der «Prevod«, Novi trg 4, Zimmer rückzugeben. Sollten Überfuhrbewilligungen bis zum Tage ihrer Gültigkeit nicht rückerstattet werden, werden sämtliche in der Überfuhrbewilligung angeführten Lebensmittel als eingeführt betrachtet werden.

Überfuhrbewilligungen, die aber schon in den Monaten Feber, März, April und Mai verfallen sind, doch nach dem Ablauf der Gültigkeitsfrist nicht rückerstattet wurden, werden noch bis zum 10. Juni von der »Prevod« übernommen. Wer bis zu dieser Frist die Überfuhrbewilligung nicht rückgeben wird, wird so betrachtet werden, als ob er die ganze bewilligte Lebensmittelmenge eingeführt hätte. Spätere Reklamationen werden nicht beachtet werden.

Obvestila »Prevoda«

Vrnitev zapadlih dovolilnic

Ponovno opozarjamo stranke, ki imajo v posesti dovolilnice za prevoz živil, da jih morajo po zapadu roka takoj vrniti »Prevodu«, Novi trg št. 4, soba 1 a. Če dovolilnic do dneva veljavnosti ne bodo vrnile, bomo smatrali, da so vsa na dovolilnici navedena živila uvozile. Dovolilnice, ki so zapadle že meseca februarja, marca, aprila in tudi maja, a jih do poteka veljavnosti stranke niso vrnile, bomo še sprejemali do 10. junija. Kdor do tega roka ne bo vrnil dovolilnice, bomo smatrali, da je vso dovoljeno količino živil uvozil. Poznejših reklamacij ne bomo upoštevali.

Kazni zaradi prekršitve protidraginjskih predpisov

Protidraginjski odsek uprave policije v Ljubljani je izrekel naslednje kazni zaradi prekršitve protidraginjskih predpisov v času od 1. do 31. maja 1944:

ker niso imeli cenikov in prodajali vino ter razno drugo blago po neodobrenih in pretiranih cenah:

Goljar Terezija, gostilničarka, Celovška cesta 279, 1000 lir globe; Kahne Marija, gostilničarka, Medvedova cesta 8, 2000 lir; Magister Antonija, gostilničarka, Trata 9, 1000 lir; Šušteršič Franc, gostilničar, Celovška cesta 264, 3000 lir; Lozič Marko, bivši gostilničar, Beethovnova ul. 4, 3000 lir; Gregorc Ivan, veletrgovec, Dunajska c. 15, 5000 lir; Grošelj Marija, gostilničarka, Poljanska c. 7, 3000 lir; Aleksič Aleksa, slaščičar, Poljanska c. 53, 2000 lir; Delich Umberto, vinski trgovec, Celovška c. 50, 5000 lir; Magdič Meta, trgovka, Aleksandrova c. 16, 1000 lir; Medica Franc, vinski trgovec, Cankarjevo nabr. 5, 3000 lir; Marješič Elizabeta, gostilničarka, Poljanska c. 11, 500 lir; Dolinar Andrej, pek, Bohoričeva ul. 1, 500 lir; Plašra Ana, zasebnica, Bohoričeva ul. 28, 200 lir; Janežič Cecilija, poslovodkinja, Zaloška c. 3, 500 lir; Kramar Marija, lastnica mlekarne, Kodrova ul. 9, 2000 lir; Kregar Marija, trgovka, Riharjeva ul. 17, 1000 lir; Mehmedovič Zeram, slaščičar, Tržaška c. 190, 1500 lir; Milein Mohmed, slaščičar, Parmova ul. 22, 2000 lir; Oset Joško, trgovec, Dunajska c. 1 b, 2000 lir; Resman Egidij, trgovec, Florjanska 22, 1500 lir; Brezar Boža, prodajalka, Gosposvetska c. 7, 300 lir; Vovk Tilka, trgovka, Gerbičeva ul. 19, 500 lir; Kodrič Mate, gostilničar, Vrhnika, prijavljen okraj. glavarstvu Ljubl.; Rus Ivan, gostilničar, Grosuplje, prijavljen okraj. glavarstvu Ljubl.; Hren Franc, gostilničar, Vrhnika, prijavljen okraj. glavarstvu Ljubl.; Hočevar Franc, gostilničar, Vrhnika, prijavljen okraj. glavarstvu Ljubl.; Hren Frančiška, gostilničarka, Verd 8, prijavljena okraj. glavarstvu Ljubl.; Kočevar Franc, vinski trgovec, Vrhnika, prijavljen okraj. glavarstvu Ljubl.; Škerlj Ivan, vinski trgovec, Logatec, prijavljen okraj. glavarstvu Ljubl.; Erbežnik Alfred, trgovec, Vrstovškova ul. 22, 500 lir globe; Semenič Alojz, trgovec, Podmilščakova ul. 16, 500 lir; Soss Meta, trgovka, Pražakova ul. 8, 500 lir; Sotolšek Josipina, lastnica bufeta, Gradišče 10, 5000 lir; Ing. Stojan Lovrenc trgovec, Krekova ul. 9, 1000 lir; Žilič Bogdan, trgovec, Gosposvetska c. 4, 2000 lir; Buzzolini Franc, trgovec, Ciril Metodova 205, 500 lir; Obersnel Alojz, gostilničar, Pot na Rožnik 3, 1500 lir; Petelinc Josip, trgovec, Sv. Petra c. 8, 500 lir; Premelč Melanija, trgovka, Tavčarjeva ul. 2, 500 lir; Vavpotič Marija, gostilničarka, Mesarska ul. 4, 1000 lir; Kačič Metod, gostilničar, Celovška c. 67, 1000 lir; Keržič Marija, gostilničarka, Kavškova ul. 18, 1000 lir; Lindtner Leon, poslovodja rest. Slamič, Gosposvetska c. 6, 1000 lir; Omahen Mihael, vinski trgovec, Natlačenova ul. 16, 1000 lir; Lampič Ivanka, žena ortopeda, Poljanska c. 31, 500 lir; Rus Angela, branjevka, Ljubljanska c. 3, 300 lir; Filipič Ida, lastnica mlekarne, Javornikova ul. 5, 500 lir; Grillo Valter, poslovodja, Trdinova ul. 5, 3000 lir; Kemperle Julijana, branjevka, Cankarjevo nabrežje 7, 200 lir; Kočevar Ivan, branjevec, Slomškova ul. 7, 1000 lir; Bucik Anton, branjevec, Sv. Petra c. 3, 500 lir; Dobrajc Justi, lastnica fotoateljeja, Gledališka ul. 12, 1000 lir; Repič Franc, sodarski mojster, Kolezijska ul. 18, 100 lir; Leonov Feodor, akviziter, Nunska ul. 8, 500 lir; Slezak Božena, prodajalka, Celovška c. 65, 500 lir; Scheicher Adolf, trgovec s sadjem, Ljubeljska c. 9, 1000 lir; Vrhovec Albin, gostilničar, Borštnikov trg 3, 1000 lir; Kodrič Milan, bivši trgovec, Florijanska ul. 34, 2000 lir; Ferjančič Karel, trgovec, Celovška c. 61, 1000 lir; Lavtar Albina, trgovka, Sv. Petra c. 38, 500 lir; Novak Ivan, pekovski mojster, Sv. Petra c. 76, 1000 lir globe, 200 žemelj zaplenjenih; Novak Neža, gostilničarka, Rimska c. 19, 500 lir; Jakupovič Ilos, slaščičar, Sv. Petra c. 85, 300 lir; Kvas Tomaž, trgovec, Ravnikarjeva ul. 5, 300 lir; Mekinc Angela, trgovka, Pred Škofijo 16, 300 lir; Ing. Bleiweiz Teodor, vodja tehn. pisarne, Tyrševa c., 1000 lir; Soklič Ana, trgovka, Breg št. 20, 300 lir; Kovačič Rudolf, gostilničar, Ambrožev trg 1, 500 lir; Milein Mehmed, slaščičar, Parmova ul. 22, 1000 lir; Rebolj Frida, gostilničarka, Ambrožev trg 9, 500 lir; Knez Štefanija, poslovodkinja, Poljanska c. 55, 500 lir; Babšek Cilka, branjevka, Gosposka ul. 3, 200 lir; Semenič Alojz, trgovec, Podmilščakova ul. 16, 500 lir; Premrov Franc, trgovec, Miklošičeva cesta 10, 500 lir; Cenčič Fani, trgovka z zelenjavo, Stari trg 24, 500 lir; Verhovšek Franja, trgovka, Beljaška c. 22, 500 lir; Koritnik Jože, trgovec, Pred Škofijo 16, 1000 lir globe, 17 tucatov toaletnega mila in 90 kosov pralnega mila zaplenjenih; Merhar Marija, hčerka posestnika, Kleče 19, 300 lir globe; Bergant Majda, prodajalka, Ločnikarjeva ul. 14, 500 lir.

zaradi prekupčevanja z mesom na črni borzi:

Semrajc Janko, gostilničar, Tomačevska ul. 9, 5000 lir globe; Javornik Ivan, mesar, Domobranska cesta 7, 5000 lir globe; 88 kg težki prašič, 75 kg kosti, 150 kg nožnih kosti, 31 kg tlačenke zaplenjenih; Avbelj Jože, mesarski mojster, Trnovski pristan 24, 5000 lir globe, zaplemba 2 telet in 1 telice, 30 dni oseb. zapora; Čuden Alojz, posestnik, Tržaška cesta 221, 2000 lir globe; Gris Anton, delavec, Tržaška cesta 229, 5000 lir globe; Zabukovec Franc, mesarski pomočnik, Hrenova ul. 7, 2000 lir globe; Andolšek Ana, gostilničarka, Dunajska cesta 13, 3000 lir globe;

zaradi neupravičenega prejema živilske nakaznice:

Hreščak Marija, žena učitelja, Stiška ul. 1, 300 lir globe; Tavčar Frančiška, zasebnica, Na Prevalju 72, 3000 lir globe;

ker sta hranila sveže meso in slanino:

Kastelic Alojzij, mes. pomočnik, Karlovška cesta 12, oproščen, 12 kg slanine z mesom zaplenjenih; Kocjan Marija, zasebnica, Poljanski nasip 34, oproščena, 21 kg sveže svinjine zaplenjenih;

zaradi nabave enotne moke na črni borzi:

Vidmar Karol, pek, mojster, Rimska c. 6, 2000 lir globe, 300 kg enotne moke zaplenjenih;

zaradi prodaje zelenjave izven tržnega prostora:

Novak Marija, zasebnica, Krakovska ul. 33, prijavljena mestnemu poglavarstvu v Ljubljani;

zaradi prodaje in nakupa blaga in živil brez nakaznic:

Petrovčič Franja, zasebnica, Rožna dol. C. II-5, 500 lir globe; Engelman Albin, trgovec, Tavčarjeva ul. 3, 500 lir globe;

ker je izstavil lažni račun:

Kralj Ivan, trgovski zastopnik, Čopova ul. 19, 1000 lir globe;

ker ni oddala predpisano količino mleka:

Vidmar Frančiška, žena posestnika, Ižanska cesta 282, 2000 lir globe;

zaradi nakupa in prodaje teleta brez dovoljenja:

Brulc Anton, mesar, Mandeličeva ul. 15, 2000 lir globe;

zaradi nabave cigaret na črni borzi:

Severdija Kazimir, red. detektiv, Sušak, Zvonimirjeva 7, prijava drž. tožilstvu, zapl. 6270 cig. Morava, 220 cigaret Zeta, 260 cigaret Drava, 40 cigaret Ibar; Blažekovič Milan, ustaški vojak, Sušak, prijava drž. tožilstvu v Ljubljani, zapl. 5760 cigaret Morava, 1760 cigaret Zeta, 1020 cigaret Ibar, 2140 cigaret Drava, 700 cigaret Neretva, 2.5 kg tobaka, ¼ kg tobaka za pipo, 20 škatel tobaka za nosljanje; Petrovič Vasilije, redov-vojnik, Ahacija, prijava drž. tožilstvu v Ljubljani, zaplemba 3900 cigaret Morava, 400 cigaret Ibar.

Narte Velikonja: Malikovanje zločina

V založbi »Luč« je izšla drobna, a vsebinsko bogata knjižica, ki zasluži pozornost najširših čitateljskih vrst. Ni roman in vendar se v knjižici pripovedujejo stvari, ki bodo dajale snov bodočim romanom; ni tragedija, zato pa je vanjo zajeto mnogo tragične, neizmerno mučne usode, ki jo doživlja slovensko ljudstvo po krivdi nekaterih svojih sinov, ki so jim bili tuji revolucionarni interesi svetejši kakor pa obstoj in mir lastnega naroda. Knjižica, ki jo danes priporočamo pozornosti občinstva, je spisana tako živo in obenem tako po svoje, da se bere kakor kaka »napeta« knjiga.

Pred nami leži lično opremljena brošura iz peresa pisatelja Narteja Velikonje **«Malikovanje zločina«.** Je to besedilo predavanj, ki jih je imel pisec v našem radiu. Pet sestavkov, ta daljši, oni krajši, vsi pa so izraz pisateljevega poguma, povedati resnico in prevzeti zanjo odgovornost. So izraz pisateljeve neomajne vere v stalnost in pravilnost načel, ki jih zastopa, pa tudi njegove gorke ljubezni do našega hudo preizkušenega naroda. Ni to »literatura« v navadnem pomenu besede, vendar so Velikonjevi sestavki tudi literarno značilno delo, ker so spisani v slogu, ki razodeva pripovednika, temperamentnega stilista, dobrega poznavalca jezika. V vseh velikih, zgodovinsko odločilnih časih je nastajala taka proza: spominja nas starih govornikov, baročnih pridigarjev, pisateljev političnih člankov za časa francoske revolucije itd. Velikonja skuša bralca zagrabiti, prepričati in pridobiti, zato so njegove besede prežete z ognjem prepričanja. Tudi zdaj, ko so natisnjene, učinkujejo z nekaterimi odlikami, kakor so bile vedno značilne za prozo te vrste. Ti Velikonjevi govori bodo ostali med slovenskimi dokumenti tega časa, najsi so nastali iz potreb trenutka.

»Je že kaj naredil«, se imenuje prvi sestavek. Neumorni zbiratelj naših anekdot začenja z anekdoto in preide nato k enemu izmed poglavitnih predsodkov, ki so zatemnili zdravo pamet meščanske Ljubljane — predsodkov, ki so jih razširili organizatorji atentatov. Ko so padale prve žrtve komunistične zarote, so vsi lahkoverni Ljubljančani ponavljali izdano geslo: »Žrtve morajo biti!«. Zakaj prav te žrtve? »Je že kaj naredil« In vest je bila pomirjena. Začelo se je ustvarjati malikovanje zločina, zmanjševati njegova grozota, nastajalo je razpoloženje, ki je v mladem človeku zabrisalo pravilno presojo zločina.

Drugi sestavek **»Hudičeva botra«** je najduhovitejši v vsej knjigi. Pisatelj odlično posnema dikcijo narodne pesmi in pripoveduje v tej obliki zgodbo o hudičevih botrah, ki hodijo na božjo pot in nosijo hudičke h krstu. »Hudičeva botra je pregovorila matere, da niso pustile otrok dobrim ljudem in so jih vlekli rajši v smrt in v internacijo. In ta botra bo pridigala — lahko je tudi moškega spola — o krščanski ljubezni in prizanesljivosti. A niti z besedo ni omenila, da ti, za katere cedi svoje solzave solze, niti Boga ne priznajo in vsako dobroto in prizanesljivost jemljejo za strah in slabost.«

«Ali si videl?« je naslov tretjemu predavanju. Tudi ta se začenja z anekdoto. Je to satirično-ironičen udarec po tistih, ki ne verujejo, da bi komunisti uganjali tako strahotne stvari, kakor so opisane v listih. »Ali si videl?« vprašuje tak simpatizer in s tem marsikoga preseneti in mu vzame pogum. Duhovito opisuje in zavrača pisatelj Velikonja ta zelo razširjeni tip omahljivcev in zbegancev, ki najhitreje nasedajo Ofarski propagandi.

Najobširnejši in najtemeljitejši pa je Velikonjev obračun s komunistično propagando in z njenimi lahkovernimi žrtvami v sestavku **»O, ta je pa izdajalec!«** Ta toliko razbljena in še bolj zlorabljena beseda je tu osvetljena z vseh strani in pretehtana do skrajnosti. Govor sega v širino in globino naše narodne tragedije in obračunava z raznimi pojavi, ki karakterizirajo zadržanje posameznikov v državljanski vojni. Z neizprosno odločnostjo razblinja Velikonja iluzije lahkovernih ljudi, jim trga mreno z oči in kaže žalostno podobo naše stvarnosti, našega položaja v veliki vojni, ki bi že sama prinesla dovolj trpljenja in žrtev, zdaj pa so nam naši komunisti še izzvali državljansko vojno!

Sestavek **«Bogu otroci, domovini sinovi, nikomur hlapci«** je beseda o vprašanju okupacije in svobode, obračun s tistimi, ki so zaradi »narodove svobode« šli v hribe, a morajo zdaj pomagati pri uničevanju slovenskih krajev in moritvah slovenskih ljudi — ne za našo resnično svobodo, marveč za zasužnjenje slovenskega ljudstva po načelih in pravilih komunistične internacionale. »Kako strašna, strašna resnica, kako strašna, strašna resnica, da komunisti, slovenski komunisti plešejo ob svitu gorečih slovenskih vasi in uganjajo svoje razuzdane orgije ob mučenju vernih slovenskih fantov, ki branijo svoje drage slovenske domove«, pravi Velikonja ob koncu sklepnega govora.

Samo 30 strani je dala knjižica, vendar je na teh tridesetih straneh po svoje opisano in pojasnjeno neizmerno gorje slovenskega ljudstva. Vzemi in beri!

†

Dotrpel je naš ljubljeni sin, brat, stric, svak, gospod

Silvester Jurman

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 4. t. m. ob pol 5. uri popoldne z žal. kapele sv. Andreja, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, 2. junija 1944.

Žalujoči:

JOŽEFA in IVAN, starši; LEOPOLDINA, sestra; FRANCE, brat; MALČKA, svakinja in ostalo sorodstvo.

Kronika

* **Obilen ribji lov.** Iz Esbjerga poročajo, da je nek enojambornik iz Hundeste. da pripeljal ribiški plen v teži 21.000 kg rib, ki so jih prodali za 42.000 kron. Dosedanji rekord enega lova, ki je znašal 39.000 kron, je torej prekošen. Pred vojno so smatrali za posebno uspel lov, če je enojambornik privedel ribji plen za 40.000 danskih kron.

* **Velike poplave v Severni Ameriki.** Po uradnih poročilih je bilo zaradi poplav Missourija in Mississippija, ki so zahtevale pomoč dveh divizij vojaštva, uničenih nad milijon juter obdelane zemlje. Londonski »Daily Express« poroča, da so obilne padavine letos spomladi za več tednov zakasnile sejanje bombaža, koruze in graha v južnih državah.

* **Četrta številka »Kmetijskih novic« je izšla.** Glasilo Kmetijske zbornice, zadružništva in Prehranjevalnega zavoda v svoji najnovejši številki z dne 1. junija objavlja članek Filipa Uratnika k pripravam za obnovitev naših porušenih kmečkih vasi. Inž. Lojze Sluga razpravlja o pridelovanju sena na travnikih. O pravilnem zalivanju in škropljenju vrtnin piše inž. V. R.. O koristnih žuželkah in živalih piše O. K. v članku »Nepoznani prijatelji«. Sodobne kapnice so snov članka inž. I. K. Daljši članek je posvečen smrekovemu lubadarju, številko pa zaključujejo razmotrivanja Anice Kranjčeve: Delajmo razumno! Na ovitku sta poleg opozoril uprave in oglasov še članek J. Zobca: Nadzirajmo posajena sadna drevesca! in krajši pristavek o čebelarstvu v jugovzhodni Evropi, poleg tega pa še nekaj kuhinjskih receptov.

Knjižna tombola Zimske pomoči

Žrebanje za denarne dobitke knjižne tombole bo v nedeljo 4. junija ob 10. uri v mestni posvetovalnici na magistratu v I. nadstropju. (Nekateri časopisi so pomotoma poročali, da bo ob 11. uri.)

Nihče naj ne pozabi prinesti s seboj tombolske tablice, ki je zadela tombolo, ker drugače ne bo pripuščen k žrebanju.

Iz Ljubljane

u— **Nova grobova.** Za vedno je zapustil svojce višji poštni kontrolor v pokoju g. Drago Čeh. Na zadnji poti so ga spremili v petek popoldne k Sv. Križu. — Družina Beletova je izgubila svojega ljubljenega sinčka-edinčka Marjančka. K večnemu počitku so ga položili včeraj popoldne na pokopališču pri Sv. Križu. — Pokojnima naj bo ohranjen lep spomin, užaloščenim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Promenadni koncert godbe Slovenskih domobrancev.** V soboto, dne 3. t. m. od 20. do 21. ure bo godba Sl. domobrancev izvajala na promenadnem koncertu naslednje glasb. točke: »Halo, radio Praga«, koračnica; Suppe: »Lepa Galatea«, overtura; Pahor: »Slovenski svet«, potpuri; Tijardović: »Splitski akvarel«; Parma: »Carične Amazonke«, karašik; Učakar: »Pozdrav Ljubljani«, koračnica. Dirigent: vodja godbe višji narednik Strah Henrik.

u— **Obisk razstave Mateja Sternena** je že doslej presegel pričakovanja. Jakopičev paviljon je ves dan torišče ljubiteljev umetnosti, ki visoko cenijo mojstra Sternena. Obiskovalci prihajajo iz najrazličnejših slojev, kar priča, da je umetnost Mateja Sternena priljubljena in spoštovana v najširšem krogu Ljubljane. Priporočamo zlasti tudi ljudem z dežele, ki pridejo po opravkih v Ljubljano, naj ne zamude prilike, da si ogledajo to veliko in pomembno razstavo, ki je v današnjih časih izreden kulturni dogodek.

u— **Urad za delovno službo in obnovo** šefa pokrajinske uprave se je preselil iz palače Pokrajinske delavske zveze na Miklošičevi c. 22 a/II. v palačo Vzajemne zavarovalnice, Miklošičeva c. 19, pritličje. V novih prostorih prične poslovati 30. maja t. l.

u— **Vse premalo spoštovanja do nasadov** in posevkov kažejo nekateri ljubljanski izletniki, zlasti ob nedeljah in praznikih. Ko nabirajo poljsko cvetje, se prav malo menijo, ko za eno samo plavico ali mak pohodijo za cele snope žita, ki je zdaj v najlepšem zorenju. Pri sončenju onečejajo trate in travnike s papirji in drugimi odpadki. Marsikateri kmet ali meščan, ki ima vrt ali njivo, se pritožuje, ker mu je tako brezvestno bitje izruvalo šope cvetja ali mu polomilo veje cvetočega grma. Kaj šele bo, ko dozorijo češnje in drugo sadje! Ljudje božji, spoštujte tujo lastnino! Skrunitev prirode je samo po sebi velik greh. Brezobzirno divjaštvo daje posameznemu samopašnežu kaj slabo spričevalo srčne omike. Še zlasti pa se mora mlado in staro v petem letu vojne zavedati, da je nepotrebno poškodovanje naših vrtov in njiv zločin proti narodu. Svojčas so kmečke ženice s koprivami preganjale razposajene deklice, ki so se po deželi sprehajale z golimi bedri. Letos pa ne bo čudno, če bodo kmetje v samoobrambi začeli preganjati objestnike, ki imajo predolge roke.

u— **Slavko Osterc** spada v vrsto naših skladateljev prvakov, ne le po plodovitosti svojega obsežnega dela, nego predvsem po svoji značilni smeri, ki jo je nekompromisno uveljavil doma in še bolj v tujini. Njegovo delovanje, ki je vzbujalo mnogo polemik za in proti, ni ostalo brez sledov v naši glasbi. Osterc se je dejansko boril zoper plitko banalnost in lažnivi sentimentalizem v glasbi. Osterc je s svojo smerjo absolutne glasbe, četudi je v tem bil hud ekstremist, mnogo kalnega zbistril, mnogo gnilega razkužil. Kajti Osterc je svež, nov, zanimiv — je Osterc! Na mednarodnih festivalih je bil deležen vseh priznanj. Ob obletnici njegove smrti bo izvajal naš Radijski simfonični orkester pod taktirko Draga M. Šijanca skladateljevo vedro in kleno »Ouverture classique«, delo, ki ga je ena največjih svetovnih edicij sprejela v tisk. Sedaj, ko ni več Slavka in Nika, obeh hudomušnih glosistov našega glasbenega življenja, se bomo zopet spomnili enega najostrejših profilov naše glasbene tvorbe, tistega drobcenega moža, ki je šepajoč ob palici in srebajoč črno kavo v Zvezdi razburjal dvajset let naše belo mesto, kakor pred njim le Cankar na literarnem polju. Po Osterčevi Ouverture classique bomo uživali Dvořakove ritme in melodije v znameniti »Novosvetski simfoniji«. Po odmoru sledita dve simfonični pesnitvi, Lisztov »Orfej« in Dukasjev »Čarodejev učenec«. Spored bo zaključila Weberjeva živahna uvertura »Oberon«. Predprodaja vstopnic se vrši v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Učite se strojepisja! Novi eno-, dvo- in trimesečni strojepisni tečaji — dnevni in večerni** — pričenjajo 3. in 5. junija. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Moderna strojepisnica, desetprstna metoda! Učnina zmerna. Vpisovanje dnevno. Praktično znanje, vsakomur vedno koristno. Informacije, prospekti: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

u— **Važno za vsakogar sedaj in v bodoče v zasebnem ali javnem poklicu je znanje strojepisja!** Novi dnevni in večerni tečaji pričenjajo 3. in 5. junija. Učne ure po želji obiskovalcev. Vpisovanje dnevno. Informacije, prospekti: **Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.**

Z Gorenjskega

Vojno mladinsko poklicno tekmovanje je bilo pretekli torek svečano zaključeno v dvorani državne namestnije v Celovcu. K počastitvi zmagovalcev so prišli: Gauleiter dr. Rainer z namestnikom Thimlom, pokrajinska mladinska voditelja Regger in Lora Peterschinegg, vitez železnega križa general Noeldechen in drugi dostojanstveniki. Gauleiter se je zmagovalcem zahvalil za izredne uspehe ter jim izročil darila in listine. Prav posebno se je pri tekmi obnesla gorenjska mladina, iz katere je izšel tudi eden izmed državnih zmagovalcev.

Koroški lovski dan bo v nedeljo 4. t. m. v Št. Vidu na Glini. Na svečanost pride tudi vrhovni vojni mojster Scherping, vodja nemškega državnega lovskega urada. Je velik prijatelj koroške dežele in zlasti tudi gorenjskih krajev. Njegovo pisarno v Berlinu krasi ena sama slika »Triglav«, umetnina koroškega rojaka Hermana Poschingerja. Za svečanost so pripravili v Št. Vidu veliko razstavo izbranih lovskih trofej. Svečanosti se udeležijo tudi gorenjski lovci.

Nič več kakor 20 narcis. »Planinska straža« na Jesenicah je objavila: Narcise nad Jesenicami privabljajo vsako pomlad neštetо občudovalcev. Takih prizorov, kakor jih nudi Golica, je malo (komaj še pri Admontu, Lunzu in nekaterih drugih redkih krajih). Zato je treba narcise ščititi in ohraniti. Ne gre, da bi jih ljudje odnašali kar v šopkih in koših. Vsaka zloraba bo poslej kazniva. Nihče ne sme odnesti več kakor 20 narcis. Ljubitelji prirode morajo nevedneže poučiti.

V vodnjaku je utonila poldrugo leto stara Hildegarda Steinerjeva v Bistrici na Koroškem. V kratkem presledku, ko ni bila zavarovana, se je sklonila nad 8 metrov globoki vodnjak, da bi si umila ročice, in je padla v globino.

Po ledeniku je zdrsnila knjigovodka, uslužbena pri Sv. Krvi. Napravila je izlet na smučeh, pa ji je spodrsnilo na osrenjenem snegu in jo neslo 400 m daleč po pobočju Velikega Kleka. Po izredni sreči se je pravočasno ustavila nad prepadom in odnesla samo ogrebotine in zlomljeno nogo.

Požar v občini Dulah na Koroškem je hudo prizadel kmetovalca Jožefa Ortnerja, po domače Šusterja. V kratkem času sta bili upepeljeni hiša in gospodarsko poslopje.

Nesreče pod vlakom. Na kolodvoru v Šmohorju na Koroškem je prišla 47 letna gospodinja Pavla Menike pod vlak, ki ji je odrezal desno nogo. Prepeljana je bila v beljaško bolnišnico. Na postajališču v Št. Jurju na Koroškem je 7 letna Hilda Bodnerjeva vstopila na napačni strani v vlak. Brzovlak, ki je pridirjal iz nasprotne smeri, jo je podrl in pregazil. Revica je kmalu nato izdihnila. Delavec Jožef Cepina je hitel nekje na koroški progi s kolesom čez nezavarovan prelaz, da bi prehitel vlak. Stroj pa je zadel njegovo zadnje kolo in je Cepina dobil pri padcu precej hude poškodbe. 53 letna železn čarjeva vdova Leopoldina Enko iz št. Vida na Glini se je peljala z vlakom v Celovec nakupovat. Tu je izdihnila na neki klopi, zadeta od kapi. Prepeljali so jo v domači kraj.

S Štajerskega

Svečana izročitev zastav 11 krajevnim skupinam iz brežiškega in iz trboveljskega okraja se je izvršila na binkoštno soboto na gradu Mokricah. Namesto zadržanega Gauleiterja je zastave izročil zvezni vodja Heimatbunda Franc Steindl, ki je v daljšem govoru opisoval pomen nemških krajevnih skupin v obmejnem pasu. Na binkoštno nedeljo je bilo po položitvi venca na pokopališču junakov v Brežicah veliko zborovanje na grajskem dvorišču, kjer je prisotne bodril okrajni vodja Bauer iz Ptuja. Popoldne je bila v mestnem parku velika ljudska veselica.

V gaju padlih junakov v Rogaški Slatini je bila v nedeljo svečanost, pri kateri so namestili spominske table za pokojnim desetnikom Alojzom Sreberjem, ki je padel v južni Italiji ter za desetnikom Antonom Šerbalom in grenadirjem Alojzijem Koražijom, ki sta padla na vzhodni fronti.

Po nesrečnem naključju je umrl SA Sturmführer Hans Kern, ki ga je graški Gauleiter štel med svoje najzvestejše bojevnike. Pred krematorijem v Gradcu je bila žalna svečanost, na kateri je izpregovoril Gauleiter dr. Uibereither. Pokojnik, star 40 let, je zapustil vdovo in dva otroka.

Ljudsko vseučilišče v Trbovljah je nedavni večer zaključilo svoj zimski spored. Za zaključek je predaval okrajni šolski svetnik Mayerwieser o dednosti.

V mariborskem gledališču so ta teden na sporedu: »Carmen«, »Malo okrajno sodišče« in »Sezona v Solnogradu«.

Nesreče. 46letna Ivana Bratuševa iz Hoč je zaradi srčne oslabelosti padla na vroč štedilnik in se hudo opekla po rokah. 15letni Jože Kačnik iz Oplotnice in njegov tovariš sta našla zavrženo posodo bencina, katero sta zažgala. Kačnik je dobil hude opekline na glavi, vratu, trebuhu in prsih. 72letna Alojzija Kurnikova iz Šarenine se je pa polomila pri nesrečnem padcu. Poškodovanci se zdravijo v mariborski bolnišnici.

Iz Trsta

Obroki maščob za junij. Tržaško prehranjevalno ravnateljstvo objavlja. Za mesec junij prejmejo potrošniki Tržaške pokrajine in občin Visoke Istre sledeče količine maščob: v Trstu, Tržiču, Miljah in Dolini pol decilitra olja, 250 gramov, zaseke, 100 gramov masla, skupno 400. V drugih občinah Tržaške pokrajine in v občinah Visoke Istre pa prejme vsak potrošnik pol decilitra olja, 230 gramov zaseke, skupno 280 gramov. Razen tega je predviden dodatek 100 gramov zaseke za težke delavce in 200 gramov zaseke za najtežje delavce.

Prijava nad 70 let starih oseb. Nad 70 let stare osebe, ki bivajo v tržaški občini in ki imajo živilske nakaznice te občine, so dolžne prijaviti se pri občinskem prehrajevalnem uradu v ulici Malcanton št. 3 oz. pri odsekovnih delegacijah v Barkovljah, Proseku in Opčinah.

Nova ureditev voznih dovoljenj. S 1. junijem t. l. je ukinjena veljavnost vseh voznih dovoljenj ter izkazov za vsa ona vozila, ki so smela doslej preko pokrajinskih meja. Za vsako vožnjo preko pokrajinskih meja je od 1. junija t. l. dalje potrebna posebna dovolilnica pristojnega pooblaščenca pri nemškem gospodarskem svetovalcu. Prošnje za dovolilnico morajo vsebovati označbo vozila, znamko, lastnikov ime ter bivališče, vozne dneve za vožnjo in obratno vožnjo, točno vozno smer ter označbo tovora.

Nova gledališka skupina sodeluje v zadnjem času na odru tržaškega Verdijevega gledališča. **Uvodna predstava** skupine Carli-Baseggio je bila Goldonijeva »Krčmarica«.

V Jadranskem Primorju ne bo poletne učne pomoči. V smislu odloka italijanskega prosvetnega ministra bo na italijanskem področju uvedena za čas počitnic posebna »poletna učna pomoč.« Ta ukrep je bil potreben zaradi sklepa šolskega leta, ki je bil določen za začetek maja. Ker pa je vrhovni komisar operacijskega področja Jadranskega Primorja določil konec šolskega leta s 30. junijem 1944., ne bo izvedena za učence in učenke na tem področju tako zvana »poletna učna pomoč«. Vrhovni komisar je poskrbel za to, da bo v poštev prihajajočim učencem in učenkam zagotovljen obed tudi v poletnih mesecih.

Smrtna kosa. Te dni so umrli v Trstu 15letna Bruna Druškovič, 73letna Simeona Papak, 34letna Umberta Debevc-Giraldi, 68letni Henrik Rekak, 68letna Jožefina Pahor, 80letna Ivanka Žele, 75letna Marija Čuk in 69letna Felicita Kovačič vd. Mestek.

Pokvarjena mladina. Tržaško gospodinjo Klementino Toscan iz Trgovske ulice 31, je okradel učenec Savin D. Na srečo ga je opazil neki gospod, ki je dečka prijel. Izkazalo se je pri zasliševanju vpričo dečkove matere, da ima nepoboljšljivi deček na vesti še druge tatvine. Njegova 41letna mati Marija D. se je potožila na policiji, koliko skrbi in sitnosti ima s svojim sinom, ki ga ni mogoče krotiti. Oblast je poskrbela za strožje nadzorstvo nad pokvarjenim dečkom, ki je zatrjeval pri zaslišanju, da je ravnal pod vplivom nekaterih svojih sovrstnikov. Pokvarjeni tržaški mladini bo treba posvetiti večjo pozornost.

Iz Gorice

Vsak dan nezgode. 20letna natakarica Albina Leban, ki je uslužbena v Petotovi gostilni na trgu De Amicis, je nesla posodo z vrelo vodo. Pri tem se je polila in dobila občutne opekline na obrazu in desni rami. Slična nezgodi je doletela 25letno Ano Ferrari iz Gorice, ki ima hudo opečeno desnico. Ponesrečenki se zdravita v goriški bolnišnici, kamor se je zatekel tudi 31letni delavec Zmagoslav Duin iz Ronkov, ki je poslavil svoj osebni jubilej s tem, da si je privoščil nekoliko preveč vipavca. Ko se je vračal domov, je padel na cesti, ki vodi h goriškemu Gradu, in se potolkel po glavi.

Uspešna borba proti črnoborzijancem. Organi gospodarske policije, ki beleži v zadnje mčasu lepe uspehe v borbi proti pojavom črne borze, so zaplenili te dni Veroniki Narardo 220 jajc, Klorindi Del Biancho 120 jajc, Tereziji Battiston 100 jajc, Luciji Pascot 200 jajc, Mariji Pascot 210 jajc, Nataliji Pascot 150 jajc. Vse so doma iz Furlanije. Razen tega so zaplenili Mariji Buttiglioni iz Gorice 130 jajc, Alvaru Marconu 90 jajc, Antonlji Tajariol 270 jajc, Mariji Jurzula iz Pulja pa 280 jajc. Skupno je bilo zaplenjenih okoli 2.000 jajc, ki so bila stavljena na razpolago redni potrošnji. Delavcu Emilu Lebanu so zaplenili 100 zavojčkov »ljudskih« cigaret, 3 kg masla pa mehaniku Francu Antonelliju. Aretiran je bil trgovec Renato Bignolini, ker je skrivaj zaklal tri kozliče. Slična usoda je doletela tudi postrežnico Marijo Pirih, ker je prevažala na nekem triciklu kozlička.

Pred goriškim sodiščem se je moral zagovarjati te dni 38letni mehanik Valentin Rupil iz Krmina, ker se ni držal predpisov glede policijske ure. Obsojen je bil na globo 300 lir in poravnavo sodnih stroškov. Na isti znesek globe je bil obsojen 69letni Alojz Cijan iz Gorice, ki so mu bili svojčas zaplenili 116 kg razne zelenjave, ki jo je kanil prodajati po pretiranih cenah. Na mesec dni ječe je bil obsojen 40letni Virgil Bratina, ki stanuje v Novi ulici 156 v Solkanu. Po poklicu je železniški čuvaj in je bil obtožen, ker je dne 17. februarja t. l. samovoljno zapustil svoje službeno mesto. Dne 15. aprila so zasačili organi gospodarske policije na ločniškem mostu 35letnega Ivana Valentinuza iz Romansa ob Soči, ko je peljal na pokritem vozičku 55 kg težko tele, ne da bi imel predpisano dovolilnico. Sodišče je obtoženca oprostilo zaradi pomanjkanja dokazov krivde.

Briški kmetici so ukradli košaro češenj. 44 letna kmetica Antonija Maraz iz Brd je prinesla v Gorico naprodaj košaro češenj. Za trenutek je pustila košaro v neki veži v Raštelu. Ko se je vrnila, ni bilo več ne košare, ne češenj. Oškodovana je za nad 200 lir.

Tudi hraste kradejo. 46letnemu kmetovalcu Alojziju Markiču iz Podgore so odpeljali iz gozda 10 hrastovih in 7 kostanjevih debel. Oškodovan je za nad 30.000 lir. Zadevo preiskuje varnostna oblast.

Beležnica

KOLEDAR:
Sobota, 3. junija: Klotilda.

DANAŠNJE PRIREDITVE:
Kino Matica: Slavčeva pesem.
Kino Sloga: Sanders živi nevarno.
Kino Union: Ljubavna pisma.
Kino Moste: Indijski nagrobni spomenik.

DEŽURNE LEKARNE
Danes: M. Sušnik, Marijin trg 5, Deu-Klanjšček Dia, Gosposvetska cesta4, Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

ZATEMNITEV
je strogo obvezna od 22. do 4. ure.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA
Sobota, 3. junija: ob 18.: **Ognjenik. Red Sobota.**
Nedelja, 4. junija, ob 18: **Dona Diana. Izven.** Cene od 26 lir navzdol.

*

Veseloigra L. Fulde »Ognjenik« je prijetna, za bavna igrica, ki ima za snov spore iz zakonskega življenja. V tej salonski igri, ki se odlikuje z izvrstno napisanimi, hvaležnimi vlogami, so glavne osebe: Edvard Henings, arhitekt — Nakerst, Sabina, njegova žena — Vida Juvanova, njun hišni prijatelj in pravni svetovalec svetnik Blom — J. Kovič. vzrok za ločitev: Vera Verena — Gabrijelčičeva ter epizode: Kruse, stavbni vodja — Brezigar, Krescencija, Sabinina dojilja — Rakarjeva, Betka in Tona, služkinji — Pugljeva in Mazovčeva. Režiser: J. Kovič. Scena: inž. E. Franz. — **Opozarjamo, da bo uprizoritev »Ognjenika« danes v soboto ob 18. zadnjič v tej sezoni.**

Moreto: »Dona Diana«. Veseloigra v treh dejanjih. Po C. A. Westovi predelavi in prevodu Jos. Cimpermana poslovenil Fr. A. Osebe: Don Diego, vladajoči grof v Barceloni — Vl. Skrbinšek, Dona Diana- dedna princesa, njegova hči — Razbergerjeva, Dona Lavra in Dona Fenisa, njegovi nečakinji — V. Juvanova in Ukmar-Boltarjeva, Don Cezar, princ iz Urgela — Gregorin, Don Louis, princ iz Bearne — Bitenc, Don Gaston, princ iz Foxa — Verdonik, Perin, princesin tajnik in zaupnik — Jan, Floreta, princesina hišna — Pugljeva. Režiser: prof. O. Šest. Scena: inž. Franz. Kostumi: J. Vilfanova. Godbo zložil Stanko Prek Glasbene točke izvajajo gojenci prof. Preka.

OPERA
Sobota, 3. junija: ob 18.: **Manon.** Red B.
Nedelja, 4. junija, ob 18: **Melodije srca.** Opereta. Izven. Cene od 40 lir navzdol.

*

J. Massenet: »Manon«. Opera v štirih dejanjih (šestih slikah). — Osebe: Manon Lescaut — Heybalova, Pousette — Barbičeva, Javotte — Baukartova, Rosette — Jančarjeva, Chevalier des Grieux — Lipušček, grof des Grieux — Betetto k. g., Lescaut, Garde du Corps, bratranec Manone — Janko, Guillot de Morfontaine — M. Sancin, Bretigny — Dolničar, 1. gardist — Langus, 2. gardist — Mencin, sergeant — Perko. Dirigent: dr. Švara. Režiser: C. Debevec. Scena: inž. Franz. Kostumi: D. Kačerjeva.

V nedeljo bodo ponovili v Operi priljubljeno Gregorčevo opereto »Melodije srca«.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje
RADIO LJUBLJANA

SOBOTA, 3. JUNIJA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 9.00: Jutranji pozdrav; vmes od 7.30 do 7.40: poročila v slovenščini. 9.00—9.10: Poročila v nemščini. 9.10—9.20: Koračnica, napoved sporeda (nem. in slov.). 12.00 do 12.30: Opoldanski koncert. 12.30—12.45: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.45 do 14.00: Veseli zvoki za premor. 14.00 do 14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.00: Vaška godba in šramel »Štirje fantje«. 17.00 do 17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—18.00: Drobni napevi. 18.45 do 19.00: Gospodinjska ura — Mati in otrok (predava Prijatelj Kristina). 19.00—19.30: Fantje na vasi. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini, napoved sporeda. 19.45—20.00: Sportni pregled (nem. in slov.). 20.00 do 20.15: Poročila v nemščini. 20.15—21.15: Veseli konec tedna. 21.15—22.00: »Pozdravi iz domovine« — Radijski orkester in Komorni zbor vodi D. M. Šijanec. 22.00 do 22.10: Poročila v nemščini. 22.10—23.00: Igramo za ples.

Kulturna

Literarni večer Franceta Balantiča

Prijatelji mladega pesnika Franceta Balantiča, čigar pravkar izišle zbrane pesmi »V ognju groze plapolam« pomenijo odkritje zgodaj pokopanega talenta, pripravljajo Balantičev literarni večer. Ta prireditev bo 9. t. m. v Drami. Obsegala bo uvodno besedo urednika »Doma in Sveta« dr. Tineta Debeljaka, Janovo recitacijo šarabonovih sonetov v spomin Francetu Balantiču in recitacije Balantičevih najbolj značilnih pesmi. Prireditelji so naprosili za recitacije naše odlične igralke in igralke: ge Šaričevo in Boltar Ukmarjevo in gg. Jana in Debevca. Vmes bodo peli Osanove skladbe na Balantičevo besedilo tenorist Lipušček in tercet Finkovih, spremljala pa bosta skladatelj Osana na piano in Šušteršič na violo. Ob koncu spregovori pisatelj Stanko Kociper. Vsak udeleženec te prireditve bo dobil poseben bibliofilski tisk, ki mu ostane v spomin na to počastitev mladega, heroično-tragične smrti umrlega pesnika.

Ob izidu pesniške zbirke »V ognju groze plapolam« in v zvezi s pripravljajočo se prireditvijo je založnica Ljudska knjigarna posvetila pesniku eno izmed izložbenih oken svojih prostorov Pred škofijo. Tu je nastala majhna, okusno aranžirana razstava Balantičevih rokopisov, Tršarjevih ilustracij k pripravljajoči se bibliofilski izdaji. Sonetnega venca (Zimska pomoč) in sedanje izdaje njegovega zbranega dela. Razstavljen je tudi Tršarjev portret pesnika, dalje vidimo tu Balantičev gonarški »Guderno«, v katerem je napisal osnutek Sonetnega venca sonetnih vencev (225 sonetov), dalje je razstavljen rokopis prve pesniške zbirke, ki jo je pripravil Balantič za tisk in ponudil Ljudski knjigarni, a so jo dogodki prehiteli, preden je izšla. Tršarjeve ilustracije pa kažejo, da se ta pesnikov intimni prijatelj in sotrpin v Gonarsu razvija v mnogo obetajočega slikarja in knjižnega ilustratorja.

Mehanika vsakdanjega življenja

Poljudno znanstveno naravoslovje je bilo pri nas s »Protejem« na razveseljivi razvojni poti. Obstoj takega časopisa, kakor je bil tisti, ki mu je vtisnila pečat nepozabna osebnost njegovega prvega urednika, pokojnega dr. Pavla Grošlja, je že sam po sebi dajal izpodbude k takemu delu in osredotočeval okrog sebe vedno več sodelavcev. Enak učinek imajo poljudne zbirke. Avtorji spisov te vrste ne pišejo zaradi lastne naslade, iz notranje nujnosti, ki pesnike in umetnike vseh vrst sili k oblikovanju doživetij, čustev in misli. Poljudno znanstveni pisci se lotevajo dela takrat, ko jih zvabi prilika, da za določen časopis ali zbirko spišejo rezultate svojih in tujih proučevanj, ali obdelajo sumarične izsledke svoje stroke, da tako tudi širšemu čitateljskemu krogu odpro poglede v svojo vedo. Tako je torej razvoj popularne znanstvene literature vedno v tesni zvezi s publikacijskimi možnostmi.

V tem pogledu je treba pravično priznati, da knjižnica »Svet« (slovenska poljudno znanstvena knjižnica) vpliva izpodbudno na te vrste produkcijo in da bi brez nje ne mogli iziti v teh časih taki izvirni spisi, kakor so na primer Murkov »Denar«, Kunaverjevi »Sprehodi po nebu« in pravkar izišla knjiga univ. prof. dr. inž. Antona Kuhlja **»Mehanika vsakdanjega življenja«** (Svet št. 11, 152 str.).

Dr. inž. A. Kuhelj je v svojem spisu segel na tisto področje sodobne fizikalne znanosti, ki je poleg nauka o elektriki dalo najpomembnejšo teoretično podlago sodobni tehniki in vplivalo tako kar najgloblje na sodobno gospodarsko in s tem tudi socialno in politično življenje. Mehanika je nauk o gibanju in o silah; ta veda se je, kakor pravi pisec v uvodu, od vseh delov fizike najprej razvila. Ko listamo po Kuhljevi knjigi, srečujemo v posameznih poglavjih nauke in pojave, ki posegajo k samim temeljem današnje civilizacije. Samo si odmislimo iz današnjega sveta pojme in teorije mehanike, pa se mahoma spremeni pred nami podoba človeškega življenja! Sodoben človek je tako združen s tehniko, ki je v velikem delu aplikacija mehanike, da bi nenadna pozaba vsega, kar je prinesel razvoj mehanike, povzročila eno največjih družbenih revolucij, kar si jih lahko mislimo, najsi bi sicer človek ostal kot človek nespremenjen. Tako daleč so se z aplikacijo naravoslovnih ved razširile zunanje možnosti in sredstva človeškega življenja v prirodi.

Prav to nam najbolj zgovorno pričuje o pomenu mehanike in vabi bralca, da se pod strokovnjaškim vodstvom dr. Kuhlja razgleda tudi po tem znanstvenem področju. Pisec obnavlja stvari, ki jih je marsikdo spoznal v srednji šoli, celó združene z matematičnimi formulami ali z nazornimi šolskimi eksperimenti, vendar je čas kmalu zabrisal podrobnosti, kakor je znanost medtem prinesla nova dognanja in omogočila izdelavo novih ali popolnejših strojev, ki so v zvezi s silami mehanične narave. Tako bo Kuhljeva »Mehanika vsakdanjega življenja«, omejena, kakor kaže naslov, samo na najsplošnejši del celotne mehanike, osvežila, pa tudi razširila in poglobila šolsko znanje. Knjiga bo zanimala predvsem tiste, ki se pripravljajo na tehnične poklice ali že v njih delujejo; takoj je treba pristaviti, da ni spisana s tisto vulgarno poljudnostjo, ki bi ne zahtevala nekoliko več znanja in pozornosti. Pisec je v svoji popularizaciji mehanike stilistično vzdržen, izrazno gospodaren, vedno stvaren in ne zmeraj tako jasen, da bi ga mogel popoln laik takoj razumeti, vzlic temu je po splošni liniji poljuden in koncem koncev razumljiv vsakomur, kdor se zadostno poglobi v knjigo in si ne obeta takojšnjega, kar se dá cenenega obvladanja njene strokovno dovolj obsežne vsebine.

Knjiga »Mehanika vsakdanjega življenja« je razdeljena v dva dela. Prvi del obsega splošno mehaniko, drugi je odmerjen pojavom nihanja in valovanja. V prvem obravnava pisec med drugim maso in gostoto, silo in težo, sestavljanje in ravnotežje sil, načela, na katerih slone stroji, pojav notranje sile in napetosti, prožnost snovi, gibanje in hitrost, načine pospeška, zglede enakomernega in harmoničnega gibanja, dalje sestavljanje gibanj in relativno gibanje. Nato prehaja k osnovnim zakonom dinamike, podaja nekaj primerov, obravnava v posebnih poglavjih mehanično plat dela, se zaustavlja pri energijah, utemeljuje moč kot gospodarski faktor, ne prezre slovečega zakona o ohranitvi energije, marveč ga razlaga v posebnem poglavju, potlej se bavi s trdnimi telesi in s tekočinami, prikazuje hidravlično stiskalnico in principe plavanja, zračni tlak, črpalke, vodne stroje in druge tekočinske priprave. Del o splošni mehaniki sklepa poglavje o gibanju tekočin in plinov. V drugem delu se seznanja bralec s pojavi nihanja, z bistvom in značilnostmi valovanja, s pojavi pri širjenju valov, ter dobi naposled tudi najvažnejše pojme o zvoku.

Vsa knjiga je obilno ilustrirana: diagrami, skice, slike in fotografski posnetki ponazorujejo besedilo in samo dvigajo vrednost spisa.

O Gradnikovi zbirki »Pesmi o Maji«, ki je izšla v založbi Narodne tiskarne in vzbudila zasluženo pozornost, piše v najnovejšem zvezku »Umetnosti« Marij Skalan in pravi med drugim: Čez svojo mehko občuteno, pretežno erotično in čustveno poezijo v »Padajočih zvezdah« se je Alojz Gradnik s svojo poznejšo bogato pesniško žetvijo dvignil na zenit sodobne slovenske lirike. Postal je poleg Župančiča vrh, ki ga bo težko doseči in še teže preseči. Medtem pa, ko je dosegel Župančič celo prezgodaj svoj sloves, ko nam še niti ni bil dal svojega najbolj klenega pesniškega zrnja, je ostajal Gradnik skoraj prezrt, in v svojo sramoto moremo ugotoviti, da še vse do zdaj nimamo o njem in njegovem delu niti ene same izčrpne monografije... Gradnik je bil že od začetka refleksivni lirik, čeprav so sprva prevladovale v njegovih pesmih še druge strune, v poznejšem razvoju je pa šel vedno bolj v globino vrtajoče misli, ne da bi pri tem trpela čista lepota občutja. In prav v tem je morda poglavitna skrivnost njegove nenavadne sile. Mimo tega je njegov motivni svet tako širok, kakor pri nobenem drugem slovenskem pesniku, in tudi prečesto zelo samonikel. Nadaljnja odlika je njegova dovršena izbrušena forma, ki mu je dovolila ustvariti med drugim take popolnosti, kakor je n. pr. nedosežni sonet »Vrnitev«: Rad bom počival tam, kraj naše hiše... Ocenjevalec pravi nadalje, da je Gradnik v svojih zadnjih zbirkah do konca prečiščen kakor najžlahtnejše vino njegovih rodnih sončnih Brd. Tak je tudi v najnovejši zbirki, v »Pesmih o Maji«. Na to Skalan označuje zbirko po motivni vsebini posameznih pesmi in sklepa: Tako je zbirka smotrno urejena in enotna. Z njo se je Gradnik spet pomaknil više na strmi poti svojih pesniških vzponov, katerih — kot vse dokazuje — še vedno ni zaključil. Knjižica je grafično vzorna, tako po zanimivi in simbolično dojeti Debenjakovi naslovni strani, kakor po papirju, tisku in vezavi.

SPORT

Od jutra do večera —

življenje na stadionu v Šiški

NOGOMETNI SPORED

Jutri ob 18. se bodo na Hermesovem stadionu v prijateljski nogometni tekmi spoprijeli železniški prometni uradniki in Hermežani. V moštvu prometnikov bodo nastopili nekateri znani igralci ljubljanskih klubov, kakor Pilej (Ljubljana), Rogelj, Franzot in Košmerlj (Hermes), Šibenik in Verbek (Mladika). Hermes bo nastopil v najboljši sestavi ter skušal opravičiti sloves, ki ga uživa. Njegova igra proti Ljubljani nam je garancija za precej tekem v naprej.

Nastopi v odbojki in košarki

Hermesov odsek odbojke priredi tudi jutri v okviru svojih proslav za 25letnico tekmovanje v odbojki, ki se ga bodo udeležila naslednja moštva: moštvo športnih učiteljev, Mladika, Žabjak, Iztok ter dve moštvi prireditelja. Tekmovanje prične ob 8. zjutraj. Obenem bodo nastopili tudi igralci košarke, in sicer po eno moštvo Mladike in Hermesa.

Tekme v odbojki doslej niso bile nikoli pred širšo javnostjo, čeprav je ta igra zelo lepa in zanimiva. Hermesov odsek je s sistematično vzgojo igralcev odbojke uvrstil odbojko v aktivne sportne panoge.

Vstopnina 2 in 3 lire.

S tekališč po svetu

Za nogometaši so se začeli počasi gibati tudi lahkoatleti.

Italijanski atleti so se izkazali z nekaj dobrimi rezultati, ki so jih dosegli na tekmovanjih v Veroni in Milanu. V Veroni je zmagal v teku na 400 m Lanzi v času 48,5 pred Paterlinijem. V skoku v višino je dosegel Campagner znamko 185 cm.

V tekmovanju dam v Milanu je bila prva Piccinini v metu krogle z rezultatom 12,22 m, v skoku v daljino pa s skokom 5,24 m. V teku na 200 m je zmagala Cattaneo v času 26,9 sek., v skoku v višino pa Gallo s 150 cm.

Pri lahkoatletskih tekmah je dosegel dr. Luh v Giessenu v metu krogle odličen rezultat, in sicer 15,26 m daleč. Dr. Luh je bil pri nemškem poedinskem prvenstvu v letu 1943 četrti v metu krogle.

Finsko prvenstvo v teku čez dro in strn je bilo izvedeno v Sortavali (vzhodna Finska). Zmagal je med 60 tekmovalci Viljo Heino, ki je 7,8 km dolgo progo pretekel v izvrstnem času 27,52 minut, ter vidno premagal Taista Maekija. Maeki je bil s časom 28,28 min. drugi.

Pri tekmah za nemško klubsko prvenstvo so bili doseženi na berlinskem stadionu zelo dobri izidi med moškimi in ženskami. Vsestranski Kohlhoff je dosegel v teku na 400 m dober čas 51,2 sek. ter v skoku v daljino skok 6,98 m. Hausen je zmagal v teku na 800 m v času 1:59,5 min. in v teku na 1500 m v času 4:09,8 minut. Pri ženskah je zmagala Erika Sanddann-Biess v teku na 100 m v odličnem času 12,2 sek. in v teku na 80 m čez zapreke v času 12,3 sek. Zuhde je bila prva v metu krogle z metom 12,06 m in Erlter v metu kopja z metom 38,10 m.

— **»Starini« ljubljanskih nogometašev** bodo trenirali jutri od 9. dalje na Hermesovem stadionu.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO SLOGA Tel. 27-30

Duhovita parodija na kriminalne filme, polna humorja, napetosti, pikantnosti in razgibanosti v **Tobis-ovem** filmu

Sanders živi nevarno

Paul Verhoeven, Else v. Möllendorff, Gretl Schörg, Harald Paulsen

Predstave ob 16. in 19. uri

KINO UNION Telefon 22-21

Romantična pustolovščina poročenega gospoda »v najboljših letih«, gospoda, ki je hotel drugič doživeti svojo mladost . . .

Ljubavna pisma

Hermann Thimig, Käthe Haack, Suse Graf, Paul Hubschmid i. t. d.

Prestave ob 17. in 19.15 uri

KINO MATICA Telefon 22-41

Mariborčanka **Elfie Mayerhofer** in Ljubljančanka **Fifi Hille (Ellen Hille)** v sijajnem pevskem filmu

SLAVČKOVA PESEM

Najlepše arije iz **»Traviate«, »Bohème«, »Madame Butterfly« in »Gasparone«** — V ostalih vlogah: **Johannes Riemann, Paul Kemp, Theo Lingen** itd.

Predstave dnevno ob: **16. in 19. uri**

Marija Paschali †

Dne 14. maja je umrla v Ljubljani dobro znana in priljubljena 85letna gospodična Marija Paschali.

Njen oče je bil avstro-ogrski državni uradnik in je umrl kot vladni svetnik. Očetov brat je bil v Prešernovih letih v Ljubljani advokat.

Pokojnica je obiskovala ljubljansko uršulinsko dekliško šolo in v Filharmoniji pri prof. Zöhrerju klavirski pouk. Pozneje je poučevala klavir na svojem domu. Ta pouk sta obiskovala tudi moja dva otroka. Tako smo se seznanili in pozneje sprijateljili. Mladina jo je zelo čislala. V poznejši dobi, ko sta Glasbena Matica in nemško muzikalno društvo imela svoj pouk in so mnoge mlajše moči s konservatorija pridobile učence, se je število teh pri pokojnici vedno bolj krčilo in navezana je bila bolj na svojo neznatno pokojnino.

Ker sva z ženo zaradi obolenja morala ostajati doma, sva zvedela za bolezen gdč. Paschali šele po obvestilu znane gospe, ki je povedala, da je povsem nezavedna in da se je bati njene hipne smrti. Žena jo je želela še enkrat videti in se je s sinom odpeljala k nji naslednji dan (13. maja). Gdč. Paschali je bila povsem zavestna, povedala je natančno, kako se je pričela bolezen, kakšne bolečine so se pojavile in kaj je ukrenil zdravnik. — Morda vendar zmaga njena krepka narava, sem si mislil, a sem se motil. Drugi dan zvečer je umrla.

Blage duše ni več med nami, a njen spomin nam bo trajno živel. *Dr. Fran Göstl.*

Zalivanje vrtov z gnojnico

Se bolj ko druga leta opažamo letos, da po nekaterih vrtovih zalivajo celo zelenjavo, ki jo uživamo v surovem stanju, posebno pa solato z gnojnico. To delajo celo ob času, ko je zelenjava skoraj že dorasla in zrela za porabo.

Res je, da zalivanje z gnojnico pospeši rast solate, na drugi strani pa kupce in konsumente tako siljena zelenjava spravlja v nevarnost za zdravje. V gnojnici se nahajajo kali, ki po zavžitju zelenjave lahko povzročijo prebavne motnje in črevesne katarje. V gnojnici se nahajajo jajčeca črevesnih parazitov, glist itd., ki se potem v prebavilih konsumenta razvijejo ter zlasti pri otrocih povzročajo tako pogoste prebavne motnje. Izgovor, da je solata pred uživanjem vendar oprana, nikakor ne opravičuje te grde razvade nekaterih vrtnarjev. Enkratno pranje solate, prav tako pa niti večkratno pranje, čeprav v tekoči vodi, ne more popolnoma zanesljivo solate očistiti kali in jajčec parazitov.

Ob poletni vročini, zlasti pa dandanes, ko je življenjska odpornost prebivalcev zaradi izrednih razmer zmanjšana, pogosto nastopajo težke črevesne nalezljive bolezni skupine tifusa in griže. Nihče vendar ne more trditi, da bi ta ali ona gnojnica ne bila okužena tudi s kalmi teh nevarnih bolezni. Uživanje tako okužene solate in druge v surovem stanju uživne zelenjave lahko povzroči nastanek bolezni, ki imajo najtežje posledice za konsumenta, prav tako se pa zato te bolezni lahko razširjajo v obliki epidemije med drugim prebivalstvom.

Izlivanje gnojnice po vrtovih je po cestno policijskem redu strogo prepovedano. Mestni zdravstveni urad je na to razvado prebivalstva že večkrat opozarjal. Ker zalivanje v surovem stanju uživne zelenjave z gnojnico lahko povzroči težke epidemije nalezljivih bolezni, bo oblast v bodoče primorana k najstrožjemu nadzorstvu, seveda bo pa tudi prisiljena, da proti kršiteljem, ki s takim svojim ravnanjem spravljajo v nevarnost zdravje svojih bližnjih, uporabi zakon.

Odlaganje smeti in odpadkov ob cestah

Mestno županstvo je že večkrat opominjalo prebivalstvo mesta Ljubljane tako v sredini kakor tudi v okolici, naj v lastnem interesu spoštuje temeljne higienske zahteve in predpise o vzdrževanju snage po mestnih cestah in ulicah.

Toda še vedno se opaža, da **stanovalci stresajo hišne smeti kar na obcestne prostore**, na obrežja Ljubljanice, v razne kotičke ob cestah ali celo sosedom pred hišo.

Kljub pomanjkanju voznikov mestna občina doslej še ni zmanjšala števila smetarjev ter pobiranje smeti še ni skrčeno in zato tudi ni izgovora, da hišnih smeti ni mogoče oddajati po predpisani poti.

Razni **stavbeniki in prevozniki**, ki odvažajo odpadno gradivo s stavbišč in iz raznih vojašnic, ga stresajo kar za kakim oglom v bližnjih odročnih ulicah, namesto da bi ga odpeljali v kako gramoznico ali na drug prostor, ki je določen za odlaganje neporabnega gradiva.

Pridni **vrtnarji**, ki obdelujejo svoje vrtove in druga zemljišča ter pri trebljenju vrtov nagrabijo skupaj razno kamenje in smeti, odlagajo trebež kar ob cestah ali celo po hodnikih. Tako nabrani material je treba spraviti v kak kotiček vrta ali zemljišča, kadar ga je pa nabranega že dovolj, ga je treba odpeljati na kak za to primeren in dovoljen prostor.

Večino smeti in pepela pa lahko prav koristno porabimo za gnojenje vrta, če napravimo **kompost**, ki je najizdatnejše gnojilo. Zato naj vsi prebivalci, ki razpolagajo z vrtovi, rabijo pepel in smeti za gnojenje svojih vrtov, saj je sedaj prav veliko pomanjkanje gnoja.

Mestno županstvo znova poziva prebivalce mesta, ki so vedno sloveli za prijatelje snage, naj se ravnajo po higienskih predpisih in odredbah mestnega cestnega reda, da ne bo treba uporabljati ostrejših ukrepov, ki morajo biti povsod v veljavi, da se prepreči nesnaga na cestah in razširjanje raznih epidemij o poletni vročini.

Obvestilo uprave policije

V teh dneh bodo organi policijskih stražnic dostavljali po hišah ljubljanskega mestnega področja dvoje tiskovin, in sicer: »Hišni seznam stanovalcev« in »Seznam osebja, zaposlenega v obratih«. Prvo tiskovino prejme hišni lastnik oziroma hišni upravitelj, drugo tiskovino pa lastnik obrata odnosno obratovodja.

V prvo tiskovino »Hišni seznam stanovalcev« naj se vpišejo vsi hišni stanovalci po abecednem redu. (Najprej se vpiše družinski poglavar, nato njegova žena in za njo po starosti vsi otroci in končno vse ostale osebe, ki žive z družino v skupnem gospodinjstvu.) Hišni gospodar odnosno upravitelj mora vpisati vse najemnike in podnajemnike ne glede na to, ali biva dotični stanovalec v Ljubljani stalno ali samo začasno, t. j. vpisani morajo biti vsi stanovalci, ki točasno stanujejo v hiši razen začasnih hotelskih gostov.

Drugo tiskovino so dolžni izpolniti lastniki obratov ali obratovodje. Vanjo naj vpišejo vse obratno osebje, zaposleno v obratu določen čas dneva, ko se nahaja izven svojega stalnega bivališča.

Po preteku enega tedna bodo policijski organi pobrali izpolnjene tiskovine.

Ti seznami so namenjeni za sestavo pomožnih okrožnih prijavnih kartotek, zato morajo biti tiskovine izpolnjene čitljivo s črnilom z vso vestnostjo in natančnostjo.

Hišni lastniki, upravitelji, lastniki obratov in obratovodje so odgovorni za to, da bodo v seznam vnešeni prav vsi hišni stanovalci oziroma vse obratno osebje in ne sme biti prav nihče izpuščen.

V primeru, da hišni lastnik oziroma lastnik obrata ne bi prejel tozadevnih tiskovin, naj se obrne na pristojno policijsko stražnico, v katere okolišu stanuje oz. izvršuje svoj poklic.

Grob za grobom se vrsti

V Ljubljani so umrli od 19. do 25. maja 1944: Erbežnik Ivana, 85 let, zasebnica, Sv. Florijana ulica 14; Osterc Stanko, 49 let, bivši strojni ključavničar, Vidovdanska cesta 9; Verbek Anton, 54 let, zvaničnik drž. žel., Zvezna ulica 15; Sirol Peter, 55 let, bivši laborant pri tvrdki »Isis«, Vidovdanska cesta 9; Selan Ivana, rojena Pogačar, 67 let, vpokojenika tobačne tovarne, Mencingerjeva ulica 57; Janežič Anton, 63 let, industrijalec, Sv. Florijana ulica 14; Kveder Jožef, 39 let, trgovski zastopnik, Tržna ulica 8/I; Kupljen Jelisava, rojena Kutin, 83 let, vdova notarja, Zrinjskega cesta 5; Triller Marija, 35 let, zasebnica, Rožna dolina, Cesta VIII/6; Vidic Oton, 76 let, viš. sodni svetnik v pokoju, Erjavčeva cesta 4/II; Blaž Josip, 72 let, finančni uradnik v pokoju, Rimska c. 23; Klemenčič Helena, 94 let, bivši kuharica, Streliška ulica 22; Hribal Ivana, rojena Röthel, 72 let, zasebnica, Šmartinska 20; Strukelj Ana, sestra Miriana, 27 let, Vidovdanska cesta 5; Hafner Marija, rojena Mohar, 38 let, Nunska ulica 17; Rus Marjanca, 3 leta, hčerka uradnika Poštne hranilnice, Hradeckega 28.

V ljubljanski bolnici so umrli: Mesec Ivan, bivši čevljarski mojster, Tržna ulica št. 5; Remic Neža, 60 let, poljska delavka, Podsmreka 43, občina Dobrova; Krnc Marija, 70 let, zasebnica, Sodražica 141; Kumer Matija, 3 leta, sin mesarja, Rudnik 35; Lavriša Jerica, 61 let, kuharica, Vodnikova cesta 97; Židan Alojzij, 43 let, sprevodnik v pok., Galjevica 154; Mlakar Leopold, 73 let, vpokojeni pis. adjunkt, Povšetova št. 64; Žitnik Milan, 31 let, zasebnik, Hrastnik — hiralnica; Blatnik Jožef, 63 let, posestnik, Ponikve 34; Kremžar Jakob, 58 let, uradnik državnih železnic, Gestrinova ulica 2; Hafner Katarina, 54 let, žena delavca, Sava 152; Jakovec Frančiška, 77 let, zasebnica, Studenec 26; Zbašnik Franc, 21 let, sin posestnika, Koblarje 15; Merlak Janez, 60 let, Rovte 99, zasebnik; Puc Ivan, 70 let, bivši krojač, Cesta v Mestni log 79; Naglost Marija, rojena Rozman, 77 let, zasebnica, Trnovski pristan 8; Ragazzi Alojzija, 77 let, vdova drž. uradnika, Poljanska cesta 17; Lovšin Marija, 45 let, Livold 22, posestnica; Melik Jože, 33 let, mestni mizar, Ižanska cesta 32; Podstudenšek Apolonija, 50 let, kuharica, Gorupova ulica; Režek Janez, 21 let, Šola na Ledini; Šraj Ivan, 24 let, domobranec, tehnična srednja šola.

Naročite se na romane „Dobre knjige“

Iz Hrvatske

Škoda zaradi letalskih napadov v Zadru. Izšel je pregled o škodi, ki so jo povzročili teroristični letalci s svojimi napadi dalmatinskemu mestu Zadru. Poleg drugih zgradb in poslopij so uničili 4 cerkve, in sicer stolnico, cerkev sv. Frančiška, Marijino cerkev ter samostan in knjižnico pri Zdravi Mariji. Poleg tega je bila v Zadru uničena bolnišnica, trgovska in tehnična šola, gimnazijsko poslopje, zgodovinski arhiv, srednja tehnična šola, šola čipika, učiteljišče, neka ljudska šola, konvikt Nikole Tommaseja, konvikt sv. Dimitrija, Zavod za sromašne vajence, škofijsko bogoslovje, samostan Marije Device, Narodno gledališče in kinematograf Impero.

Veliko skladišče tolp padlo v nemške roke. Pri čistilnih akcijah v srednji Hrvaški in na Balkanu na področju med Plitviškimi jezeri in pogorjem Velebit so zaplenile nemške čete tudi v prejšnjem tednu velika skladišča živil in streliva. V bojih so izgubili komunistični banditi 681 mrtvih in 220 ujetnikov in prebežnikov.

Iz Srbije

Hude izgube tolovajev. Na nekem bojnem odseku ob Drini so izgubili te dni komunistični tolovaji znova 243 mrtvih in 93 ujetnikov. Poleg tega je bilo zaplenjenega precej orožja in municije.

MALI OGLASI

Kdor išče službo plača za vsako besedo L —.30, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 2.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 7.—. — Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 1.—, za vse druge oglase L —.50 za besedo, za drž. in prov. takso —.60, za dajanje naslova ali šifro L 3.—. Najmanjši iznos za te oglase je L 10.—.

Službo dobi

POMOČNICE
več prvovrstnih, išče krojaški modni salon za takoj. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13191-1a

DVA HLAPCA
h konjem in za poljska dela, sprejmem takoj. Plača po dogovoru. Krušič Ivan, Bezenškova ul. 10. 13433-1a

KUHARICO
samostojno, za kuho in pospravljanje sob, išče dvočlanska družina. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13436-1a

RAZNAŠALKO
pridno in pošteno, za cvetličarno, iščem za takoj. Najraje takšno, ki je že bila v takšni službi. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13335-1a

FRIZERKO
samostojno moč, sprejmem takoj v stalno službo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Frizerka«. 13304-1a

Zaslužek

FILATELISTI!
Za nizek honorar izdelujem albume vseh držav Evrope. Naslov v ogl. odd. Jutra. 12727-3

Prodam

ŠPORTNI VOZIČEK
prodam. Rezijanska 11. — 13178-6

PRODAM:
Trenčkot, malo rabljen; eno svetlo in eno črno obleko ter par čevljev št. 39. Na ogled pri Pajku Alojziju, krojaču, Florijanska ulica 40. 13432-6

MOTORNA KOLESA
125 in 250 ccm, popolnoma intaktna, s skoro novimi gumami, ugodno prodam. Vprašati pri tvrdki Ileršič, Ljubljana, Rimska cesta 13. 13250-6

NIZKE OMARE
za perilo in par starejših za obleko, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13287-6

GONILNI JERMEN
8 cm širok, ca. 7 m dolg, malo rabljen, prodam. — Ileršič, Ljubljana, Rimska cesta 13. 13296-6

»BURET« OBLEKO
novo, belo, moško, prodam za 1000 lir. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13374-6

MOŠKO KOLO
»Dürkoppe«, s krogličnimi ležaji, veliko dinamo-svetilko, Dunlop-gumami, v odličnem stanju, prodam. Ogled od 13. do 14. ure. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13372-6

ŠPORTNI VOZIČEK
nov, stari materijal, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13378-6

KOKOŠ
zelo dobro jajčarico, zamenjam za težjo za zakol. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13380-6

MOŠKO OBLEKO
svetlo, predvojno blago, za srednjo postavo, prodam. Prekupčevalci izključeni. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Obleko 3000«. 13386-6

MOŠKE HLAČE
rjave, nove, usnjene, prodam. Prekupčevalci izključeni. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Praktično za čevlje«. 13387-6

RADIOAPARAT
4 cevni, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13445-6

MLADE LISICE
prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13450-6

DAMSKE ČEVLJE
sive, plutovina, z visoko peto, prodam. Logar Marija, Poljanska c. 15, stopnišče VIII. 13475-6

NAMIZNI TENIS
(ping-pong) prodam. Ogled od 13. do 14. ure. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13476-6

KRZNEN PLAŠČ
rjav, za srednjo postavo, nov, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13225-6

KOPALNO BANJO
leseno, za odrasle ali za perilo, prodam. Beethovnova ul. 15/II., levo. 13346-6

TRODELNO PSIHO
dragocen les, skoraj novo, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13477-6

BLAGO
za moško obleko prodam. Ogleda se lahko samo danes od 10. do 12. ure: Žvokelj, Pokopališka ulica 5/II., Moste. 13525-6

10 m SVILENE PODLOGE
za ženski plašč ali halio, prodam. Ogleda se samo danes od 10. do 12. ure. Žvokelj, Pokopališka ulica 5/II. 13522-6

BLAGO
belo črtasto, za moške spodnje hlače, mesarske jopiče, 12 frotirk, velikih, in svilo za damsko perilo, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13521-6

BLAGO
za moško obleko, sivo črtasto, s kompletno podlogo, in črno svilo za moško podlogo, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13520-6

KOLESA RAZPRODAJA
več damskih in moških, najboljše znamke: Merkur, Puharjeva ul. 6. 13518-6

BRAMORJE
prav gotovo pokončate z Bramorin zrni. Z navodilom v drogeriji Kanc, Židovska ulica 1. 13181-6

PEGE IN LIŠAJ
Vam zanesljivo odstrani Alba krema. — Drogerija Kanc, Židovska ulica 1. 13180-6

MRČES IN GOLAZEN:
uši, stenice, bolhe, ščurke, molje, miši, podgane, voluharje in bramorje zanesljivo pokončate s strupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska ulica 1. 13179-6

Kupim

ŠPORTNI VOZIČEK
predvojni, lepo ohranjen, kupim. Plačam zelo dobro. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13286-7

GLOBOK VOZIČEK
predvojni, kupim iz prve roke. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13285-7

ŠIVALNI STROJ
kupim. V poštev pride samo brezhiben. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13284-7

ŠIVALNI STROJ
Singer, Pfaff, Gritzner, Mundlos ali kakršne koli boljše predvojne znamke, kupim brez posredovalca. Pri cenj. ponudbi navesti ceno. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačnik prvovrstnie. 13283-7

KISLINO
žvepleno, solno in solitrno, kupim vsako množino. — Šmartinska c. 24/I., desno. 13188-7

VREČE
prazne cementne in slične, papirnate, kupuje PETRONAFTA, Ciril-Metodova cesta št. 35a. J-580-7

GOJZERICE št. 42—43
dobro ohranjene ali nove, kupim. Ponudbe z navedbo cene na ogl. odd. Jutra pod »M. T.«. 13370-7

ŠIFON
predvojno blago, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Predvojno«. 13399-7

Sobo odda

OPREMLJENO SOBO
oddam s 1. junijem boljši osebi. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13417-23

DVE SOBI
pisarniško opremljeni, s kaučem, ločenim vhodom, toaleto in umivalnikom s tekočo vodo, v centru mesta, bližina kavarne Evropa, takoj oddam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovski lokalič. 13382-23

Posest

HIŠO v Ljubljani
kjer koli kupim brez posredovalca od 300 do 500 tisoč. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Hiša v Ljubljani«. 13341-20

LEPO PARCELO
preko 1200 kv. m, ali tudi le polovico, prodam deset minut od tramvaja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ugoden nakup«. 13479-20

KUPIM PARCELO
ali manjšo hišo v Šiški ali kje drugje. Naslov v ogl. odd. Jutra. 13511-20

Razno

ZAPESTNO URO
sem izgubil v torek zvečer na tromostju. Pošten najditelj naj jo vrne vratarju v Operi. 13426-37

PROSIM NAJDITELJA
ročne torbice z dokumenti na ime Petelin Antonija, da isto odda proti nagradi v ogl. odd. Jutra. 13375-37

IZGUBILA SEM
otroško jopico, opekasto rdeče barve, v Rožni dolini. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi v pekarni Vovk, Rožna dolina, Cesta II. 13498-37

Dvignite dospele ponudbe

v oglasnem oddelku

Absolventka, Brez prekupčevalca, Bohinjski, Birmansko, Cena, Cena ne pretirana, Državni, Dober prijatelj, Dobra znamka, Dobra prilika, Dobro plačava, Deček, Dekle, Državni uradnik, Dobra naložba, Dobra hrana, Delnice z navedbo cene, Emona, Enajst letnikov, Filatelist, Gostilna, Industrija-inkasant, Junij, K otrokom, Kompleten Luino, Ljubljana-mesto I, Mlada postrežnica, Muzika, Mirna in poštena, Mirna stranka, Mlada koza, Mlajši obrtnik, Miele, Nujno rabim sobo, Najboljši ponudnik, Nova hiša, Odmah, Originalna, Okupacij. znamke, Opremljeno, Potrebujem gotovino, Podnajemnik, Prekupčevalci izključeni, Prvovrsten, Prinesem srečo in mir, Punčka, Prinesem srečo, Pridna in poštena, Prvovrstne gume, Predvojno, Primorec, Poseben vhod, Plačam točno, Plačam dobro, Plačam prav dobro, Resnost, Rabim denar, Res značajni prijatelj, Slovo prazničnemu življenju, Srečen dom, Skromna sobica, Srečanje, Stalen, Sreča, Skupsi v bodočnost, Sesalec za prah, Stanovanje iščem, Soliden, Snažna, Sreča te išče, Sobo za takoj, Salon, Služkinja, Samsko sobo, Stalen zaslužek, Sončno, Skrbna vzgoja, Skrob, Trgovska, Točno plačata za dva, Tovorni avto, Točna plačnica, Trčalnica, Tekavec Rado, T. P. D. 1500, Točen plačnik, Tekstil, Vestna in zanesljiva, Vinska trgovina, Veselje do kitare, Vozliček, Varčna in poštena, Vstop takoj, V naravo, Večje in manjše, Več osebno, Zanesljiv, Zavarovalnica, Za razvajenega poslušalca, Zadovoljen, Zdravnik, Začasno odhajam, Železničarja, Železničar, Ženitev, 2 postelji.

čitajte pazljivo oglase „JUTRA“

ZAHVALA

Vsem, ki ste našo nepozabno mamo, staro mamo, sestro, teto, svakinjo in taščo, gospo

Uršulo Kaiser

spremili na poslednji poti, ji poklonili zadnje cvetke, z nami sočustvovali in izrekli sožalje, se srčno zahvaljujemo, vsem in vsakemu posebej.

Maša zadušnica se bo brala v soboto 3. junija 1944 ob 7. uri zjutraj v cerkvi v Kosezah.

Ljubljana, Zagorje ob Savi, Slavonski Brod, 2. junija 1944.

žalujoče rodbine:

KAISER, MIHELČIČ, RADEŠČEK, ŠTURM, DR. BRLIČ, KISOVEC

LEP ZASLUŽEK IMATE Z NABIRANJEM

bezgovega cvetja

Svežega ali suhega REDNO KUPUJE

„ALPA“, LJUBLJANA,

VIDOVDANSKA CESTA ŠT. 18

Zahvala

Vsem, ki ste spremili našega ljubega očka, gospoda

Rotha Andreja

OROŽNIŠKEGA NAREDNIKA-VODNIKA V POKOJU

na njegovi poslednji poti, mu poklonili vence in cvetje ter nam v teh težkih trenutkih na kakršen koli način pomagali, izrekamo našo najiskrenejšo zahvalo.

Ljubljana, 2. junija 1944.

ŽALUJOČE HČERKE

L. Frick: 16

Usoda pri telefonu

Roman

»Saj najdete na stotine drugih, boljših modelov.«

»Nikar tako ne govorite. Kakršen si bodi obraz, ki mi ni nič do njega, me ne more umetniško ogreti. Umetnik mora iti za svojim navdihom. Tako, kakor zdajle sedite pred menoj, to temno ozadje, tričetrtinski profil, klobuk bi moral stran, lase bi nekoliko zrahljala . . .«

»Daj, daj, Kristina, nič ne se ceremoni! Spremljala te bom k slikanju in ti bom za varuhinjo,« se Liza, čeprav je nekoliko ljubosumna, pridruži Wagmüllerjevemu predlogu. »Morda nastane iz tega velik uspeh in tvoja slika bo romala z razstave na razstavo . . .«

»Za Boga, samo tega nikar!«

». . . in nemara se kak obiskovalec zaljubi v sliko . . .«

Kristina smeje se zatisne Lizi usta. Kurt Wagmüller nekaj časa molče sedi in se zataplja v svoje misli. Navznoter gleda, kakor da tam že vidi podobo, ki jo bo naslikal, če — —

»Ali torej hočete?« še enkrat burno plane iz njega in njegove oči se proseče upro v Kristino.

Kako bi se mogla upirati? Skoraj proti svoji lastni volji nazadnje privoli. —

*

Aleks si je nedavno spet osvojil v matematike »dve«. To ugodno priliko porabi, da si izprosi od matere dovoljenje za obisk majhnega plesnega krožka. Ne gre za javni tečaj. Roditelji nekega sošolca in njegova šestnajstletna sestra mislijo imeti redno po enkrat na teden v svoji vili plesni večer, na katerem bo neki bivši baletni mojster učil mlade ljudi sodobnih plesov, družabne uglajenosti in spretnega nastopanja.

»Troškov za povabljence ni, obvezati se morajo le, da bodo redno in točno prihajali na vaje,« poroča Aleks. »Kdor ima kako sestro, sorodnico ali prijateljico, jo takisto lahko priglasi, da nas bo kolikor mogoče na pare. Vsi v razredu bi se trgali za to, a Pavel je povabil razen mene le še tri ali štiri tovariše. Saj mi dovoliš, jeli da?«

»Mislila sem, da ti ni nič do plesa in tudi ne do deklet,« smehljaje se reče mati in vidi, kako prvorojenec ob tem vprašanju zardi.

»Saj ne bo navaden plesni tečaj,« se brani. »Samo sošolci, to je povsem drugače, gotovo bo zelo čedno in prijetno.«

»A kako bo s — — tvojo damo? Ne sestre nimaš ne sorodnice.«

»Lota Stetnerjeva bi tudi prišla. Sicer že izvrstno pleše . . .«

»Glej, glej, po tem takem si še vedno v stikih z njo? Kaj si tako zanesljivo vedel, da ti bom dovolila? Takole ti pravim, Aleks: lahko se udeležiš, toda s pogojem, da tvoje šolske naloge zaradi tega ne bodo trpele, razumeš? Nikoli več nočem slišati o tebi take sodbe kakor [illegible] nika. En večer na teden zastran mene lahko posvetiš zab [illegible] vestno izpolnjeval svojo dolžnost. Tudi stric Gerhard pravi, da bi res lahko kaj dosegel, ko bi bil le malce bolj zbranih misli in bi pokazal tisto vztrajnost, brez katere nikjer na svetu nič ni.«

Česa Aleks ne bi obljubil v tem trenutku!

Enega naslednjih popoldnevov sedi Kristina sama doma. Dieter je pri nekih prijateljih in sozbiralcih. Aleks pa pri stricu Gerhardu, kjer sme, kakor je ondan pravil, na čisto prerisovati načrt za dvodružinsko hišo in preverjati razne zamotane račune. Mahoma pozvoni. Aleksov sošolec je, rad bi govoril z njim zastran neke naloge.

»Mojega sina na žalost ni doma.«

»Ali bi ga smel počakati? Bil sem namreč nekaj dni bolan, in zdaj imamo jutri težavno matematično nalogo, ki nisem povsem pripravljen zanjo.«

»Aleks se vrne šele zvečer. A počakajte, če vam je s tem ustreženo, ga lahko pokličem na telefon, saj vem, kje je.«

»To bi bilo zelo ljubeznivo.«

Kristina skoči k telefonu, Gerhardovo številko ve na pamet. »Kako, ni ga tam? Tega ne razumem. Uro bo že, kar je odšel s svojimi risalnimi pripravami. — Ne — ne vem — hvala.« Glas ji drhti. »Da, seveda, pojasnilo se bo. Ne zameri, da sem te motila, Gerhard, do svidenja!«

Kristina odslovi sošolca, nato pa nekaj časa sedi in drži roke na krilu in strmi predse. Razburjenje jo je vso prevzelo in pretreslo. Menda se Aleksu vsaj ni kaj pripetilo? Ali pa — tudi to se ji zdi nesreča — se ji mar fant laže?

Kmalu nato se Dieter vrne. Ne, nič ne ve o bratu. Uro kasneje — Kristini se je zdela večnost! — se prikaže Aleks s črtalom, računalom in risalno mapo.

»Neki sošolec je hotel govoriti s teboj, kje si pa bil vse popoldne?« vpraša Kristina s kar moči ravnodušnim obrazom.

»Saj veš, da je danes sreda, pri stricu Gerhardu sem bil!«

»Moral bi biti, a bilo te ni!«

Aleks za hipec osuplo pogleda materi v oči — in ugane, koliko je ura. Nato de z zastajajočim glasom: »Bil sem — danes pri nekem tovarišu, ker imamo do jutri težavno računsko nalogo, pa sva se skupaj spravila na delo.«

Tudi to utegne biti lažniv izgovor. Kristina je skoraj prepričana, da je tako, vendar opusti nadaljno poizvedovanje.

»Opraviči se stricu Gerhardu in nikoli več ne zamudi nobenega popoldneva pri njem, meni pa nikar več ne tvezi pravljic.« Naglo se loti svojega gospodinjskega dela; fant naj ne vidi, kako do živega ji gre stvar. Najbrže mu je bolj mučno pri duši, kakor če bi ga bila ozmerjala.

Zvečer, ko so vse drobne in neodložljive reči postorjene in opravljene, gre Kristina prej kakor običajno počivat. Doslej ji je bilo ljuba navada, da je puščala vrata med svojo spalnico in fantovsko sobo odprta. Nocoj zaklene vrata, se zarije v blazine in joče, joče, da se ne more unesti. Takisto ji je, kakor da bi bila Aleksa z današnjim dnem izgubila. Svoja, tuja pota hodi, ki ne sme ona nič vedeti o njih. — Kaj se bo prej ali slej tudi Dieter obrnil po njegovem zgledu? Tedaj bi bilo vsega konec in ona bi stala sama in izgubljena sredi brezmiselnega sveta — — —

»Potem boste vsaj že utegnili misliti nase,« se Kristina spomni besed Gerharda Meisingerja. Res je, na svetu je toliko lepega, zanimivega in dragocenega, kar bi lahko sprejemala vase, vsakovrstne naloge čakajo, da bi se jim posvetila. Vendar dvomi, ali bi imela moč za to. Mar ni postala zadnja leta materinska plat njenega bitja tako močna in prevladujoča, da bi izgubila vso moč in ves najnotranji pogon, če bi ji usoda vzela to uteho?

Schriftleiter - Urejuje: Davorin Ravljen — Für das Konsortium »Jutro« als Verlag - Za konzorcij »Jutra« kot izdajatelja: Stanko Vlrant — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle — Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja: Fran Jeran — Für den Inseratenteil verantwortlich - Za inseratni oddelek odgovarja: Ljubomir Volčič